

Pepe Z.

6/1

ISGRAFIKA

ISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

MŰVÉSZLISTA - LIST OF ARTISTS - LISTE DES ARTISTES

ASZÓDI WEIL Erzsébet 1088 Budapest József krt. 11.	GÁCSI Mihály 6800 Hódmezővásárhely Gasztonyi J. u. 12.	KOPASZ Márta 6721 Szeged Bécsi krt. 8/16. E
ÁGOTHA Margit 1017 Budapest Mártirok utja 50/52.	GÁL Ferenc 1024 Budapest Mártirok utja 15/17.	KÓRUSZ József 1023 Budapest Harcsa u. 2.
BANGA Ferenc 1144 Budapest Szentmihályi u. 25	GRUBER György 1012 Budapest Várfok u. 16/18.	KOVÁCS Imre 1144 Budapest Szentmihályi ut 24/7.
BOGNÁR Zoltán 8200 Veszprém Stromfeld A. u. 7/b.	GYULAI Liviusz 1066 Budapest Lenin krt. 80.	KŐHEGYI Gyula 1165 Budapest Harmat u. 70.
BORDÁS Ferenc 1975 Budapest Tanács krt. 5.	HAJÓS ÉVA 1023 Budapest Árpád fejedelem u. 20.	LÁNG Rudolf 1055 Budapest Néphadsereg u. 15.
CSIBY Mihály 1165 Budapest Szabadság u. 92.	JÓZSA János 4032 Debrecen Móricz Zs. u. 6.	LENKEY Zoltán 3529 Miskolc Csabai kapu 20.
CSOHÁNY Kálmán 1025 Budapest Kapy u. 3.	JURIDA Károly 1121 Budapest Pelsőc u. 6.	LŐRÁNT János 3100 Salgótarján Schuyer F. u. 23.
DISKAY Lenke 1025 Budapest Józsefhegyi u. 11.	KASS János 1132 Budapest Gyöngyház u. 12.	MARTYN Ferenc 7621 Pécs Toldi M. u. 4.
FELEDY Gyula 3529 Miskolc Csabai kapu 20.	KÉKESI László 1024 Budapest Mártirok utja 31/33.	MENYHÁRT József 4029 Debrecen Április 4. u. 15.
FERY Antal 1117 Budapest Fehérvári ut 7.	KISS Teréz 1023 Budapest Harcsa u. 2.	NAGY Zoltán 1181 Budapest Dobozi u. 57.
FÜLE Mihály 1112 Budapest Fehérló u. 4.	KOMJÁTHY Anna 1077 Budapest Baross tér 15.	NECHÁNSZY József 1146 Budapest Csantavér köz 10.
GACS Gábor 1118 Budapest Kelenhegyi ut 12/14.	KONDOR Lajos 1124 Budapest Vércse u. 37.	PÁSZTOR Gábor 1054 Budapest Széchenyi u. 1.

CEGLÉDI ŐSZ '75

BESZÁMOLÓ A II. ORSZÁGOS KISGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSRÓL

ed városának nevét a külföldi kisgrafikabarátok is mindinkább kezdik meg-
ni. Ha nem is tudják a várost felkeresni, az ottani gyűjtők, a kisgrafika-
ok találkoznak, valamint az ottan megrendezett kiállítások hírei hozzá-
nak ehhez a megismeréshez. Az 1975. év őszén megrendezett II. Ország-
Kisgrafikai Kiállítás méltó folytatása volt a szép kezdeményezésnek. A
di Kossuth Művelődési Ház vezetősége megértette a kisgrafikabarátok kí-
gát, magáévá tette törekvéseiket. Ebben nagy szerepe volt a lelkes kol-
vára támaszkodó, agilis Nagy László Lázárnak, akinek vállain nyugodott a
z és szerteágazó terhe. 1975. október 12-én volt a megnyitó és azon nem-
a ceglédi közönség vett részt, hanem szép számmal érkeztek műbarátok,
szek az ország számos vidékéről. Az áttekinthető módon, gondosan előké-
t kiállítást, mely negyven művész közel 180 grafikáját mutatta be, gra-
életünk köztisztelőben álló kimagasló alakja, a KBK elnöke, Varga
or Lajos nyitotta meg. Szavai kapcsolatot teremtettek a közönség és a
tott művek között.

állítás alkalmából pályázatot is hirdettek. Ennek első díját Perei Zoltán
e el. Groteszk, különleges formavilágú műveit mindegyre többen kedvelik
A fametszés primitíven ősi formáját műveli, de ebben a primitívségben tu-
művészi felfogás, a fa anyagszerűségének tökéletes kihasználása

Fery

FERY Antal fametszete X2 és STETTNER Béla linómetszete

rejlük. Diskay Lenke, a II. díj nyertese, mai kisgrafikaéletünk egyik legegységesebb hangja képviselője. Színes fametszetei dekoratívak, öncélúság nélkül, mindenki számára mindig tartalmas és mentes a közhelyektől. A III. díjat Kovács Imre nyerte 3 lapból álló "Permetezés" c. sorozatával. A rézkarc nemes hagyományait alkalmazza korszerű módon, jól átgondolt kompozícióin. Meg kell azonban jegyezni, hogy művei nem tulajdonképpeni kisgrafikák, hanem az illusztrációk birodalmába tartoznak. A Pest megyei Művelődési Központ különdíjnyerté Stettner Béla kapta. Következetes életművével ő a mai magyar kisgrafika egyik iránymutató egyénisége. Minden munkáján érezzük, hogy tökéletesen otthon érzi magát a kis méretek világában és amit alkot, az a "nagy" művészet szerves része.

Kisgrafikai állításaink törzs-részvevői munkásságuk legjellemzőbb lapjaival jelezték. Fery Antal ismét bebizonyította, hogy a fametszeti portré terén kevés versenytársa akad. Józsa János a fametszés hagyományait alkalmazva fejezte ki igaz-vérig mai mondanivalóját. Rajta kívül még Menyhárt József, Várkonyi Károly és Szilágyi Imre képviselték a nagy grafikai múlttal rendelkezőket Debrecenből. Várkonyi Károly minikönyv-illusztrációi minden bizonnyal népszerűek lesznek. Sterbenz Károly fametszeteit is örömmel üdvözölhettük. Vén Zoltán rézkarcai és foltmaratásai a technikai tökéletességet egyesítették a jó kompozícióval.

T László rézkarca C3

Feszt László
88

Ótőle is szeretnénk minél több ex librist látni. Nagy László Lázár ak a rendezés terén végzett eredményes munkát, hanem fametszeteinek sorát is kiállította. A kecskényi Biennálén díjat nyert Ravasz Erzsébet límba metszett ex libriseivel szerepel. Reméljük, hogy kapcsolatai a kisával tartósak lesznek. Új nevekkkel is találkozunk, egyik-másiknak műveik biztatót láthattunk.

Edetes jelenség, hogy a határainkon túl élő magyar művészek rendszeresen részt kisgrafika-kiállításainkon, így ez alkalommal Andruskó Károly és Feszt László kolozsvári művész lapjait láthattuk. Feszt László már óta az európai kisgrafika egyik legelismertebb művelője, úgy a nonfiguratív mint az alakos kompozíciói kimagaslóak. Szeretnénk, ha a többi szocializág művészei is felkeresnék a ceglédi kiállításokat és talán nem lenne el lehetetlen, hogy Cegléd rendezné meg idővel a szocialista országok kisájának rendszeres seregszemléjét.

glédi kiállítások fontos feladatot teljesítenek: népszerűsítik a kisgrafikát és séget nyújtanak a művészek és gyűjtők baráti találkozására. A rendező- hatósági támogatás mellett saját erőforrásait is igénybe vette, azonban a en nagyobb támogatásra lenne szükség, ha ezt a nivót tartani akarják. Ez- is küldjük üzenetünket Cegléd kulturális szervei felé: mi, akik szívünkön

viseljük a magyar kisgrafika ügyét, meg vagyunk győződve arról, hogy adandó nagyobb támogatás jó helyre kerül, mert ezek a kiállítások nagy perspektívát nyújtanak, mint egy szokványos vidéki kisgrafikai bemutató. A ceglédi kisgrafika-megmozdulások egyaránt szolgálják a helyi kulturális igénye és az egyetemes magyar kisgrafika ügyét. A gondosan szerkesztett katalógus maradandó emléke a kiállításnak. Az előszót író Galambos Ferenc a hasonló országos jellegű kiállításoktól várja a kisgrafika fogalma terén tapasztalt fogalmi zűrzavar és félreértés tisztázását. A tisztázás ezuttal is elmaradt, azonban ez mit sem von le a kiállítás érdemeiből. A katalógus címlapját Szekes Ferenc emblémája díszíti és a szövegíró után 9 fa- és linómetszet teszi érdekesebbé az izléses füzetet, mely a ceglédi Pest Megyei Nyomda szakmai felkészültségét dicséri.

Dr. Illyés Sándor Lás

PEREY Zoltán fametszet XI

PEREI ZOLTÁN

meg nem becsülhető nyeresége a kisgrafika kedvelőinek, hogy Perei az elmúlt években egyre szívesebben vállalkozik kisebb méretű famet-, ex librisek készítésére. Bár hosszú idő óta mindig szerepel egy-egy izű, markáns lapja az évente megjelenő Magyar kisgrafika című map-n, művészete az elmúlt időkig mégsem tudott olyan közvéleményformáló válni, amit a hazai grafikában betöltött sajátos, egyéni kifejezőmódja, művi technikai virtuozitása mellett megérdemelt volna. A növekvő számú ifikai kiállítások, s mind rendszeresebbé váló pályázatok azonban ismét-elhívták a figyelmet az elsősorban kiállító alkotókra, azokra akiknek ben-örvényű művészete nehezen nyílik meg az ex libris megrendelők tematikus ágai előtt. E tárlatokon nyert publicitás természetes eredménye volt, hogy Zoltán a ceglédi pályázatokon 1973-ban II., majd 1975-ben I. díjat Kisgrafikáiból 1973-ban a Jászberényi Városi-Járási Könyvtár rendezett ektív kiállítást; méltán keltett feltűnést a kiállítási katalógus eredeti duc-mott 4 szövegközti illusztrációja, valamint az önálló mellékletként sze-4 fametszete.

AUGSBURGI KALENDAR. 1484. MÁSOLTA PEREI ZOLTÁN.

Perei Zoltán izig-vérig modern művész: nincs szüksége irodalmi élmények elmúlt korok bűbájára-ujraélésére, valóságlátása olyan elementárisan jelent zik, olyan szoros összefüggésben van technikai, formai adottságaival, hogy pont a több kisebb fametszetet is készít, mintegy ujjgyakorlatként a nagy méretű képgrafikák előtt. Az egyéni kifejezőmód, az önálló téma azonban mégsem elődök nélkül való: ha nagyon áttételesen is, folyamatos művészeti ténetsi kutatásai segítik ezt a készségét. A témáiban többnyire elvont, metsztechnikájában pedig a megszokott eljárásokat merészen újító vagy éppen mehökkentően leegyszerűsítő alkotóművész a XV-XVII. sz. legszebb külföldi lapduc metszetű könyvillusztrációit metszette újra úgy, hogy azok ismét élkeltek s eredeti szépségükben állnak előttünk. (E műhelymunka keretében szült 20 metszet lesz az illusztrációja Perei Zoltán közeljövőben kiadásra rülő tanulmányának, amely a lapducmetszet történetéről és technikájáról sz

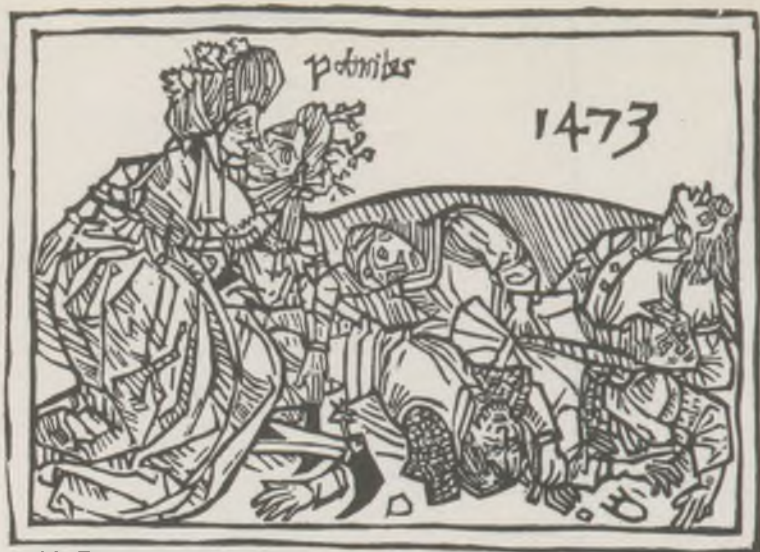
Mindez jelent bizonyos kulcsot Perei Zoltán művészetének értékeléséhez is: ő kifejezési formája a lapducmetszet. A lapduc, amely kemény, szögletes, rabos, primitíven ható nyomatot ad, amely kerüli a térhatást, a fény-árbrázolását. Mivel kifejezési eszközei korlátozottak, Perei Zoltán minden leegyszerűsít, kevéssel tud sokat mondani. E lényeglátó készsége teszi lehető

Zoltán
ti fametszete XI

gyakran ismétlődő témáiban mindig újat hoz: számos női és férfi fejét a metszeten az ember lelki és fizikai alkatának legváltozatosabb formáit mutat meg. Fanyar izű metszetein sohasom humorizál vagy karikíroz gunyos vagy mulattató szándékkal, hanem csattanós, elvont gondolati mondani-jellemzőket azokat. Madarakat, állatokat ábrázoló grafikái szintén a gond-általánosítás legváltozatosabb skáláin játszanak. A Jászberényi Városi Könyvtár részére készített 1975. évi Udvozslőlapján látható malac jó a e sokszólamuságnak. Perei - mint minden metszeten - itt is újszerűt a krokodilpofájú, tüskés állat nemcsak a kedélyes bőséget idézi, hanem a pusztulása előtti megrettenést, s veszedelmeket hordozó tüskés, szál-kejét is. Így válik fanyarrá, s oldódik bölcs derűvé a sikerült metszeten évi "jókívánság".

kell szót ejtenünk többalakos kompozícióiról, amelyek kifejezőképességé-
kívül bőséget idézik. Összehajló fejek, ölelkező, birkozó figurák
más és más megoldásban, szinte kihíva a sorsot, hogy e rajzi megoldást

AUS BOCCACCIO, ULM.

kiváló témákat a lapduc durva, nyers, rusztikus kifejezési lehetőségeiben valósítsa. E technikai felkészültség vagy helyesebben megküzdött tudást meglepetést az egyszerre több állatot ábrázoló kisgrafikáin. Birkák című pl. egymást félig takaró állatot ábrázol oly módon, hogy az egyes bityapjas részét mindegyik esetben más-más módon metszette ki vésője segítségével.

Bár Perei az ábrázolt személyek, dolgok jellemző vonásait sokszor harmoros rendjükben megbolygatva ábrázolja, romlatlan szépséglátásáról tanuskodik. A kompozíciós rendje, háttérábrázolásainak sokszor groteszk képein olykor játékos líraiság leng át: a harsány színekkel megrajzolt robusztus nőalak kezében egy szál virág, vagy egy magányosan uszó hal uszonyának meghittent kacringóssá díszítése. Perei Zoltán - bár tartózkodó fölényvel nézi a világot, kezeli vésőjét, - emberközpontu művész, azon kevesek közé tartozik, akik a fametszet a legsajátabb kifejezési formája, önmegvalósítása. Nemrég elkészült opus listája meghaladja az 1200-tételt, holott kisgrafikai közül a csodálatos legjobbakat vette e jegyzékbe, amelynek jelentősebb részét képviselik fametszetű képgrafikái. Bizunk benne, hogy Perei Zoltán művészete nemcsak a képgrafika terén nyeri el méltó megbecsülését és elismerését.

Arató A

JIRÍ ŠVENGBÍR

J. Švengbír

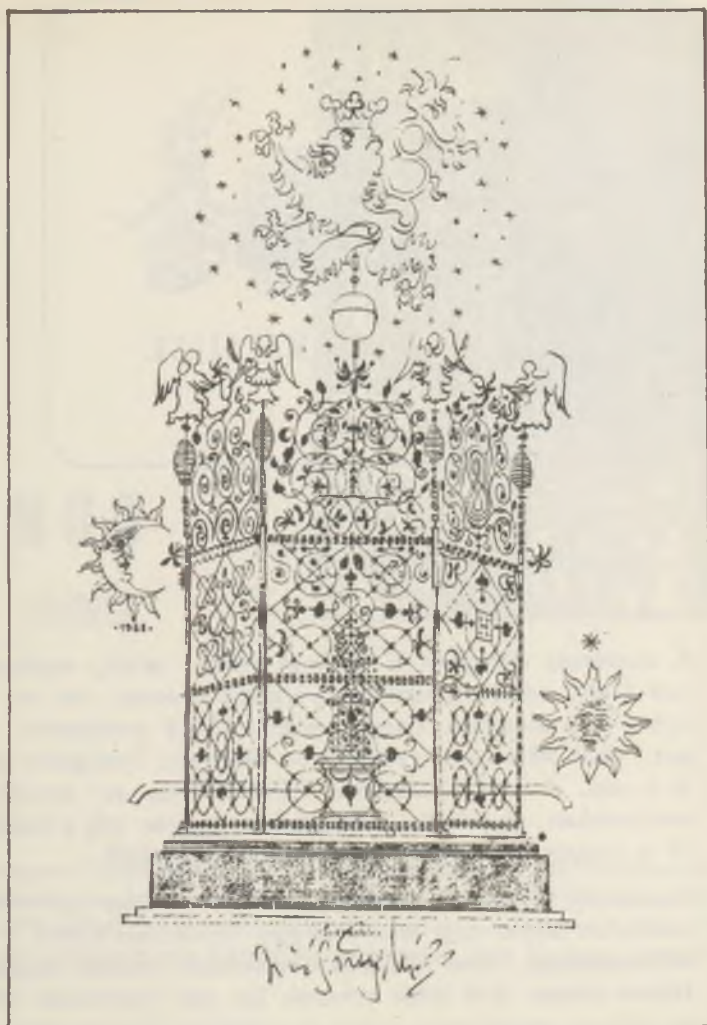
Švengbír prágai grafikusművész nevét évek óta jól ismerik nemcsak a kisbátárok, hanem a szép bélyegek kedvelői is. Acélmetszetű ex librisei lími grafikái megbecsült értékei a gyűjteményeknek. A budapesti kiállító közönségnek is több alkalma volt művészetével találkozni, úgy a tri-uti művelődési házban 1967-ben megrendezett kiállításon, majd a nemzetközi Ex libris Kongresszus alkalmával az Ernst Muzeumban 1970-től munkáinak szép sorozatát mutatták be, utoljára pedig 1975. októberben Csehszlovák Kultúra rendezésében grafikáinak jelentős része került a közönség elé. Akiknek pedig alkalmuk volt ez utóbbi kiállítás megnyitásán is megismerkedni, személyesen is megismerhették a művészt és élvezhették azt a színpompás filmet, amit pár éve a Csehszlovák Televízió készített róla. A filmet a prágai Švengbír otthonát, elkísérhettük sétáira Prága ódon utcáin keresztül, megismerhettük, amint nagyméretű vázlatokon rögzítette acéllemezre szánt műveit és ami talán a legfelejthetlenebb volt: közvetlen közlekedésű fiúként szemének minden rezzenését, amikor figyelmét vésőjére koncentrálna azt a csillogó acéllemezen.

Prága arany Prága oly mértékben forrott össze művészetével, hogy azt a nyelvet nem is tudjuk elképzelni. Jiří Švengbír 1921. április 21-én született Prágában. Művészeti tanulmányait szülővárosa Iparművészeti Főiskolá-

jának grafikus szakán végezte az 1945–1950 években. Mestere Antonin Strr volt. Figyelme már korán az ex libris-művészet felé fordult. Ezen nem is csodálkozni: a legjobb csehszlovák grafikusművészek minden időben szívesen resték fel a kisgrafika intim világát. Švengsbir ex libriseit már 1947-ben mutatták a prágai ex libris-világkiállításon. A külföldi gyűjtők is hamar fgyeltek az új hangra. A Boeckler tekintélyes holland ex libris folyóirat Johan Schwencke ismertette 1953-ban, majd a dán Nordisk Exlibris Tidsskrift 1957-ben Jiří Konoupek róla szóló cikkét közölte. Rendszeresen résztvevett a hazai és nemzetközi ex libris-kiállításokon, közöttük a nemzetközi ex libris-konferenciákon és a Nemzetközi Ex Libris Szövetség által rendezett bemutatókon és az 1965, 1967 és 1975 évi Prágai Ex Libris Biennálén mint meghívott művész állította ki műveit minden idők legszínvonalasabb nemzetközi ex libris-seregszemlájén, a II., III. és VII. modern ex libris biennálén, Malborkban. Az utolsó Biennálé katalógusának adatai szerint a művész 1975-ig nem kevesebb mint kétszáz ex librist és alkalmi grafikát készített.

Švengsbir ex libriseinek témáit jelentős részben Prága műemlékei és városképe adja. Gyakran visszatér a Szent György templom ábrázolására, mellette természetesen szerepel a Sv. Vít székesegyház melletti Szent György szobor, a miénk szlovákiai testvéreink alkotása. Ennek a előszeretettel egyik oka lehet a művész

Jiří = György. A grafika, így - sőt különösképpen - az acélmetszet is, agyás, a leegyszerűsítés művésze. Švengsbir épületábrázolásai bravurozzik el ezt a leegyszerűsítést, a kész metszet a műemlék építészeti ka- it főlényes biztonsággal adja vissza, elkerülve ugy a bőbeszédűség, mint ényes szűkszavuság fenyegető hibáit. Megragadja őt a régi ablakrácsok, ok dus fantáziájú szövedéke - ezek látványában Prága bőven részelteti - szetein ezeket is gyakran megörökíti. Prágai városképábrázolásaival fog- k egy cikkében Švengsbir honfitársa, dr. Lubomir Hlaváček és arról ír, vengsbir számára a veduta nem pusztán tematikus műfaj, amely gyengébb űltiségű művésznél semmitmondó képecskéket eredményez, hanem sajátos etti terület, melynek különleges törvényszerűségei vannak. Nála a két íóban történő ábrázolás is eszköz ahhoz, hogy az épület és épületegyüt- rkezeti felépítését kristálytiszta formában élénk tárja.

A természet világából is gyakran merít: halak, madarak, lepkék, virágok nek életre vésője játékos kanyargásai nyomán, de ez a játék biztos komcióra van felépítve. Leggyakrabban látjuk metszetein világunk éltetőjét a pot. Nem véletlenül szerepel az említett, Švengsbirt bemutató TV-film cír is a nap. A cseh államcimer cimerállatja, az oroszlán is sokszor feltűr metszeteiken. A művész alkotásaiban nagyon sok a heraldikus elem és sokat rit a nagymultu cseh cimerművészet emlékeiből.

Technikája - kevés kivételtől eltekintve - az acélmetszet. Különösen ki emelni az általa nagy tökéletességre fejlesztett színes - több lemezzel nyom acélmetszetet. Nem ritkán a megmetszett lemezt magasnyomásra is használ fekete alapon futó fehér vonalak így sem veszítenek kifejező erejükből.

Švengsbir grafikai díjai között meg kell emlékezni számos hazai és külföld ismerő oklevélről, a beszercebányai I. Grafikai Triennálé Grand Prix-stb. Tagja a Csehszlovák Grafikusművészek Hollar Csoportjának. Ez a nagy tu társaság a XVII. század európai híru cseh grafikusának, Venceslas Hollai a nevét viseli és ma is aktivan működik a csehszlovák művészeti élél Švengsbir műveit megtalálhatjuk a Prágai Nemzeti Galériában, az ugyanc Városi Muzeumban stb., de külföldi gyűjtemények - így a Moritzburg-Ha Staatliche Galerie és a Harvard University (USA) - is sok művét őrzik.

Jiří Švengsbir az ötvenes évek óta foglalkozik bélyegtervezéssel. Az ő metszett bélyegek nagy mértékben hozzájárultak a csehszlovák bélyegműv jó nemzetközi hírének megalapozásához. Az 1973. év óta minden évben nyert bélyegeivel hazájában. A bélyegeken is kedvelt témája Prága és a műemlékei, de a természet világát is gyakran szerepelteti, így igen kedv lepkés sorozata.

Semsey A

ATA JÁNOS

FOLYTATÁS

térve a már említett mappára, stílustörténeti szempontból abból elsősorban 1937-ig kísérhetjük on fejlődését, az általa később is megküldött és mások gyűjteményében meglevő anyaggal együtt egészen haláláig követjük fejlődését. Tehát 1944-ig., amikor Nyírmihályiban, ahova a bombázott csemből családjával együtt elmenekült, egy valószínűleg félreértésből utána lőtt golyó kioltotta

ozunk olyan nézettel, amely szerint a fametszet megtagadja önmagát, ha festői hatásra törekszik, ény-árnyék játékát tolja előtérbe. Ezzel ugyanis elveti a technika eredeti stílusát, rajzos mivoltát, megenedik a betű vonalas karakterétől, egyúttal a könyv szemléletétől. Márpedig arra éppen a rajz-ű nyomja rá a bélyegét. Ha ezt a nézetet elfogadjuk, akkor ezzel azt is kimondottuk, hogy a fametszet kevésbé anyagszerű, kevésbé vonalas, és foltjai éles ellentétével kevésbé alkalmas il-ló feladatra. Ha megnézzük a 15-17. század fametszeteit, el kell ismerni, hogy azokon a vonal- a főszerepet *Dürernél, Lucas Cranachnál, Hans Baldung Griennél* éppúgy, mint Holbein halál- metszetein, vagy a régi magyar könyvek metszetein, sőt *Comenius (Szegez) Ámos János* könyvei- metszetein is. És még sokáig illusztráló jellegű marad a fametszet. Ugyanakkor azonban azt is el- mernünk, hogy ezzel párhuzamosan, ha nem is annyira könyvillusztrációs célra, a clair-obscur- an is remekművek születtek (*Ugo da Carpi, id. Hans Burgmaier, Domenico Beccatumi* stb.) gyak- yanazon művész kezétől, amelyből vonalas fametszetek is nagy számban kerültek ki.¹⁴

an a stílusbeliség megszokott törvényei, az anyagszerűségből fakadó követelmények, bizonyos- kai merevségek nem bizonyultak tartós dogmáknak. Minden korban akadtak szabályt erősítő kivé- újszerű eljárások, valamint stílus tekintetében és idővel az utóbbiak is általánosan elfogadottá- Ma már az a helyzet, hogy egyetlen technikát sem lehet eredeti sajátosságai közé visszazorita-

Matánál is azt látjuk, hogy a fény-árnyék ellentétére és játékára épülő festői fametszet-stílus már lyája első éveiben jelentkezett, a hagyományosabb, rajzos vonalas kifejezőmód mellett. Nem tud pontosan, melyek voltak első metszetei, de stílustörténeti fejlődésének kérdéseit tisztáznunk kell, v legalábbis kísérletet kell tennünk ebben az irányban.

Az 1937-ben sajátkezűleg szignált mappában tehát rajzos és fény-árnyék exlibriszekkel főlváltva lálkozunk. Egyrészt a már idézettekén kívül a *Rákosi Viktor* emlékére *Nagy Dezsőnek* csinált kön jegy, vagy a *Pataky Lászlóé*, legkésőbb 1937 elején már elkészült, erősen festői felfogásban, akárc a *Kölnöte Gézáé*, amely vibráló csillogásával *Ady Endre* könyvjegyében áll legközelebb a Húsz fametszetű sorozatban. De ugyanebben az 1937-es évben metszette fába az én első könyvjegyemet is, t tán vonalasan. A kezdeti évekből a mappában több a vonalasan készült metszet, a már említettel kívül: *Tógás diák, Házaspár, Lovagló fiú, Ifjú pár, Táncoló pár, Exlibrisz* stb.) ez azonban nemperdő mert 1936-ban készült a festői *Csokonai portré*, valószínűleg a *Debreceni utca* és az *Akt szekré előt* c. metszete is. A *Csokonai fában*,¹⁵ az utóbbiak linóeumban, és mindhárom a fény-árnyék ellen tét aknázza ki. S ez a kettősség továbbra is fennáll, elég összevetni az ugyancsak 1937-ben – a map után – készült *Németh Tibor* könyvjegyét a *Tóth Lajoséval* és a *Tótpál Mártonéval*, vagy az éveki későbbi könyvjegyek közül az 1940-ben készült exlibriszemet a *Naszádosi István* 1942-ben kész könyvjegyével. Az enyém zárt keretben festőibb, a Naszádosé sokkal rajzosabb. Ugyanez áll újévi i vözlő lapjaira is, mert ezekben is mindkét stílus-főlfogással találkozunk.

Nagyon valószínű, hogy *Mata* kezdetben a vonalas stílust részesítette előnyben, de az is bizonyítható hogy mindjárt pályája elején az akkor korszerűbbnek ható festői felfogást is magáévá tette. A könyvjegyek és a Húsz fametszetű könyvjegy, tehát az 1934-1936. év termékei ezt kétségtelenül igazolják. S még egy további sajátság is megállapítható, az ti., hogy ezekben az években *Mata* általában záb többnyire négyzetű felületekkel dolgozott. Későbbiek során ez a zárttság könyvjegyeken, illusztrációkon és alkalmi grafikákon is fölenged és ebből a szempontból ez a jellegzetesség munkásságában landósul. Ez kifejezésbeli gazdagodást is jelentett a számára, mind a vonalas, mind a festői felfogásból készült metszetein.

A teljes igazság az, hogy *Mata* mind a régi, mind az újabb stílusirányzat korlátlan uraként áll előtűn. S éppen "régieskedő" stílusában bizonyul anyagszerűbbnek, könyvszerűbbnek. Ha a festői irányz megjelenését már a Húsz fametszetű könyvjegy-ben a kor hazai stílusáramlataihoz való igazodáské nézzük (elsősorban *Buday György, Menyhárt József, G. Szabó Kálmán, Gy. Szabó Béla* metszetein kell gondolni), akkor a rajzos főlfogás érvényesülésében azt kell pozitívként értékelni, hogy az "am tőr" *Mata* igenis tisztában volt a fametszet ősi, azaz vonalra épülő technikájával, ennek anyag- könyvszerűségével. Valószínűleg maga is érezte azt, hogy a nagy fekete foltokkal dolgozó fametszet tehát a fény-árnyék játékára épülő technika alkalmas lehet ugyan szép egyedi szabad grafikái m oldásra, festői hatások fölkeltésére, de a könyv szellemétől idegen, mert fekete-fehér foltjai szétf szítik a könyvet, és ezt az illúzió rontó következményt mégoly nagy betűkkel szedett szövegold sem tudja ellensúlyozni. Érezte ezt, de nem tudott szabadulnia korszerűbbnek látszó fény-árnyék stílusirányzat nyomása alól, úgyis mondhatnám, hogy divatjától. Ebben a festői irányzatban k látni a "korszerűséghez", mint a közönség izléséhez való alkalmazkodást. Ez inkább megfelelt a m rendelők izlésének, illetve az uralkodó fametszőstílusnak, de kevésbé felelt meg az illusztráció és könyvjegy céljaira, amennyiben az utóbbit beragasztásra is szánta a tulajdonos. Az exlibriszek ugyanis má régtől fogva nem erre a célra készülnek, de a rajzos, kisméretű, szignetszerű könyvjegyek erre minde kor alkalmasak, mert nem hivalkodnak, mint a nagyméretű, vagy éppen tényérnyi nagyságú könyvjgyek. A könyvjegyek közül a festői irányzat egyik legszebb terméke az 1941-ben *Edvi Illés Gásp* emlékére készült *Tompos Ernő*-exlibrisz.¹⁶

Az a mappa, amit 1937 nyarán ajándékozott nekem, illetve a benne szignált anyag stílustörténeti szempontból azért lényeges, mert *Mata* 1937-ig elkészült metszeteinek zömét tartalmazza, sajátkezűleg telesíti. Amelyik metszeten évszám nem található, a mappának a művész által történt datálása a metszetek szegélyén olvasható jelzete perdöntő bizonyítékul szolgál a kezdeti évek anyagára. *M*

EXLIBRIS PROF DR. ERVIN TÓTH

ezte minden lapját, így az egyes gyűjtőknel levő anyag sem igazít el minden esetben a keletkezéséről. Jó példa erre *Reisinger Jenő* gyűjteménye, amelyet magam is fölhasználtam a katalógusomnál. Akadnak olyan metszetek, amelyeken jelzet nem található, esetükben a stílustörténeti mellett az bizonyítja a *Matától* való származást, hogy ezek a kortársi gyűjteményekben a művész nevei közt találhatóak.

Ugyanakkor, valamint az 1935-ben megjelent Husz fametszetű könyvjegye alapján azt kell mondani, hogy az 1930-as évek művészetében mind a vonalas, mind a festői irányzat majdnem egyidőben jelentkezik. Mert egyrészt *Reisinger Jenő* tollrajzos exlibrisét 1934-ből és *Balogh Istvánét* 1938-ból, amely lényegében a fölfogásban készült, párhuzamosan *Lehotai Pál* és *Lehotai Pálné*, valamint *Harsányi István* vonalas fametszetű exlibrisét 1935-ből, mint amelyek keletkezési éve bizonyos, mert a művészek maguk datálta őket részben aláírásával a metszet szegélyén (*Reisinger*), részben a metszeten magán a művész rávészte a duca (*Lehozai Pálé* 1936, *Balogh Istváné* 1938). Ugyancsak ebből az időpontból származik *Baltázár Éva* könyvjegye, amely évszámot ugyan nem tartalmaz, de amelyet az 1937-ben küldött mappában szignált és datált. Legkésőbb tehát 1936 végén vagy 1937 első felében készült, különben nem tehetné volna az év nyarán küldött mappába. A korai vonalas fametszetek közé tartozik *Békés István* és *Békés Istvánné Rita* könyvjegye, amelyet *Mata* minden bizonnyal 1935-ben metszett, amikor *Békés István* számára a Husz fametszetű könyvjegyet készítette. Ez a könyvjegye 1935-ben jelent meg és a könyvjegyek vizsgálatá stílustörténeti szempontból ugyancsak említett kettősséget mutatja. Közülük nyolc tisztán vonalas fölfogásban készült (*Balassi*, a költő *Gvadányi*, *Csokonai*, *Fazekas Mihály*, *Kisfaludy Sándor*, *Katona József*, *Krúdy Gyula*), míg a

másik felének többsége kimondottan a fény-árnyék festői igézetének a jegyében. Méghozzá a lef legteljesebben érvényesítve a stílus követelményeit, annyira, hogy *Ráskai Lea*, *Berzsenyi, Mikes Kelen Vörösmerty*, *Eötvös, Jókai, Vajda János* és *Ady Endre* könyvjegye a legmerészebben él a fény-árnt adta lehetőségek festői kiaknázásával. Szervesen kapcsolódik hozzájuk az 1936-ban készült *Csók* portré és olyan könyvjegyek, mint *Ady Lajosné*, *Felker Józsefé*, *Doróé*. Ebbe a csoportba sorolh: *Harsányi László* egyik könyvjegye, amely a dúc szerint szintén 1935-ben készült, míg *Harsányi má* vonalasan készült könyvjegye ugyanebben az évben készült. A példákat a stílus párhuzamosságáért hetne folytatni.

Az is igaz viszont, hogy már a Húsz fametszetű könyvjegy-ben is megtalálhatók az átmeneti típus tisztán vonalas és festői megoldás között. *Mikes Kelemen* és *Madách Imre* könyvjegyére gondol Ezenek ui. széles fekete és fehér foltok párbeszéde mellett tisztán vonalas részletek is található kettősség – vagy ha úgy tetszik hármasság – *Mata* stílusát holtáig jellemzi a különbséggel, ho az 1937 utáni években mégis inkább a festői irányzat hangja erősödik föl. Közvetveőleg meg kell jegyezni, hogy a fény-árnyék jellegű fametszet *Mata Jánosnál* nem a több dúcraól nyomott mets tet értjük, mint a reneszánsz idézett nagy mestereinél, hanem az egy dúcraól nyomott s a fekete-fe festőiséget foltszerűen érvényesítő, vagy csillogóan vibráló megoldást. Színes metszeteit sem több dú ról nyomta, hanem saját kézi színezéssel készítette.

Mata helyesen érezte az ősi felfogás igazságát, ugyanakkor észrevette az új stílusáramlatokat is (li az ugyancsak Debrecenben dolgozó *G.Szabó Kálmán* és *Menyhárt József* fametsző művészetét), c mert az ősi, vonalas fölfogástól nem tudott elszakadni, az újabbra, a festőire meg rákényszerű azért arra törekedett, hogy a két szélső irányzat között valamiképpen hidat verjen. Ez nem mind lapján sikerült. *Asztalos Sándor* és *Naszáros István* könyvjegye – mindkettő 1942-ből erre ut Nem lépett vissza a *Baltazár Éva*, *Harsányi László*, *Lehotai-féle* könyvjegyek pusztá vonaltechnikájáho néhány puritánul, csekély vonallal megrajzolt szignetszerű metszete ellenére sem, hanem átfelől m oldást keresett és talált. Egyrészt a tiszta vonalak továbbra is szerephez jutnak, a fölületek élesen határolódnak, közben apró vonaljátékokkal, vonalas árnyékolással mérsékeltlen él. Ezzel a fölfogással m 1937-re készült újévi lapján is találkozunk, amely 1936 végén, de legkésőbb az év elején születhetett. további évek üdvözlő lapjai ugyanezt a képet mutatják, ami azért figyelemreméltó, mert az újévi lap készítésekor nem kellett a megrendelő fél ízléséhez igazodnia és ezekben stílusösztöne akadály nélk élhette ki magát. Ezenek a metszeteken a vonal uralkodik, de a fény-árnyékról sem feledkezik meg. J látható ez az 1941-42-es évben készített újévi lapjain. Az 1944-es újévi metszete tisztán vonalas, c ebben alighanem szerepet játszott a *Kner Imrével* való kapcsolata is, aki *Matát* különös erővel figyt meztette a fametszet eredeti szerepére. Arra tudniillik, hogy a fametszetszerű illusztrációnak ne feladata helyettesíteni a festményt. Ebben *Kner Imre* ismert szigorúsága nyilvánult meg, és *Mata* bek zonyította, hogy bármennyire vastokok is a vonalai, rusztikusak az alakjai, erőteljesek fehér és fekete foltjai, tud ő ura lenni az elegáns vékony vonalnak is. Ugyanez áll a Békaegérharc-hoz készült egyetlen fametszetre is, amely a *Kner Imrével* való levélbeli eszmecsere alapján formálódott ki végülis vonal fametszetté.

Az előző években született illusztrációk A nagyidai cigányok-hoz, *Fazekas Mihály* Ludas Matyi-jáho: *Arany* Toldi-jáho sokkal zsúfoltabbak, az alakok meg tömörebbek, zsugorodottak. Rajtuk a külső ható nyoma az említett kortárs, tehát elsősorban a festői fametszet részéről állapítható meg, mert az *Exodu Kiadó*, személy szerint *Szabó Imre* alig ha befolyásolhatta őt ebbe a festői irányba.

Dr. Szíj Rezs

Befejező rész következik.

Jegyzetek:

¹⁴ Tóth Endre közlése 1969. május 8.

¹⁵ Lükő Gábor idézett levele.

¹⁶ L.Varga Nándor Lajos: A fametszet. Bp. 1940. – L. még: K. Sotritter: A fametszettől a körrajzig. Bp. 1968.

SALVATIERRA

Julio-César Salvatierra, a festő- és grafikuművész, Julio Fernandez Oriol M. Divi, Antonio Ollé Pinell és Antoni Gelabert mellett a mai napig az ex libris művészet egyik legmarkánsabb egyénisége. És ami különösen megkülönbözteti, az az ex libris művészet aktív művelése mellett sokat foglalkozik az ex libris művészekkel írásban is; ezt, amint alább látni fogjuk, könyvek sora bizonyítja.

Salvatierra 1924. június 22-én született Valenciában, ahol jelenleg is él és alkot. A rajzolás elemeivel a Liceu San Paulóban ismerkedett meg a művészettel; Arevalo és Carlo vezetésével; művészeti tanulmányait az Iparművészeti Akadémián, majd a valenciai Escuelas de Belas Artes-en folytatta tovább. A fafaragás titkaiba Pérez Ferrer, a rézkarcteknikákba Prof. Furio vezették be (1949). E technikák birtokában kezdett el foglalkozni ex libris művészetével is, ami azóta is mind máig hű maradt.

Egy művésznél a nagyközönséggel való találkozása nemcsak szükségszerű, hanem elengedhetetlen is. A két fél kölcsönösen hat egymásra s ettől mind gazdagodik. Így, ha egy-egy művész kiállításainak a számát nem is tekinthetjük egyedüli értékmérőnek, mégis sokat árulnak el a művész tehetségéről.

ról és sikereiről egyszerre, ha a kettő nem is esik szükségszerűen egybe. van ez Salvatierra esetében is. Első ízben 1950-ben lépett a közönség elé még hozzá ex librisekkel - az Első Ibériai Ex Libris Kiállításon (Valencia) a kiállítást azután napjainkig kollektív és egyéni kiállítások hosszú sora vette. (1955 : Primera Exposición Bienal de Arte del Reino de Valencia, S de Otono, 1956 : Primera Exposición de Grabado, I. Salón de Retrasistas Valencia, Kortárs Európai Ex Libris Gorizia, II. Salón de Otono, 1958 : Wer Drie Santinneu Oedelum, Flory y Fauna en el Grabao Barcelona, a Bibliot de los Museos de Arte és a Museo de las Artes Decorativas kiállítása, 1958 Mostra Flore le del A.D.E.L. Trient, Vercammen-kiállítás Elisbathville, 1959 I. Salón de Marzo Valencia, Directorio Academico da Escola Nacional de las Artes Porto Alegre Brazilia, 1962 : Ex Libris Kiállítás Kufstein, 1964 : Salón de Marzo Valencia, 1968 : IX. Salon de Marzo Valencia, 1970 : Budapesti Nemzetközi Exlibris-Kiállítás, II. Ex Libris Kiállítás Viseu, Portugál 1971 : Homenaje-Kiállítás Valencia, "Eros y el Arte actual in Espana Madrid. I. Ex Libris Kiállítás Beira, "Salvatierra en la Costa Blanca, Exposition Pintura Asrtologicas sobre Tabla Valencia, 1972 : Ex Libris Kiállítás Lobito, Pintura Cerebrales Valencia, Mai ex libris művészet Brüsszel, I. Salón de los Independientes Valencia, Primera Exposición Nacional de Artes Plasticas Villena, terflora 72 Valencia, CIT-Kiállítás Valencia, Exposición Pretorianos Valencia La Pintura Surrealista y el Arte Folografico Valencia, Exposición 33 Maestros Contemporaneos Valencia, 1973 : Il nudo dell'ex libris Lugano, XIII. Salon de Marzo stb.) A felsorolás azonban koránt sem teljes.

Első ex libris könyve 1952-ben jelent meg; ebben Remo Wolf és Tranquillo Marangoni művészetét mutatta be. 1953-ban különösen termékenynek bizonyult: Ekkor jelentek meg "Presentacion del Ex Libris", "Charles Favre "El Ex Libris grabado", "El Ex Libris di un librero: Manuel Marti", "Exlibris Giovanni Botta", "El Ex Libris Moderno", "Los Ex Libris Calcograficos Modernos", "Los Ex Libris Femenos", "Remo Wolf xilografo" c. munkái mind származott példányban, bibliofil kiadásban. Salvatierra grafikai címlapjaival. Nem kevésbé volt termékeny az 1955-ös év sem: Ekkor bocsájtotta közre "Diez años de experiencias", "Seis años de vida familiar", "Fetiches", "Breve historia de un autoretrato imaginario" és az "El Principe Sassanida" c. könyveit, illetve grafikai mappáit. Pár évi szünet után "Salvatierra gaba en moderna, su ex libris numero 100" c. munkáját 1958-ban tette közzé.

Nincs helyünk arra, hogy díjait, érmeit, elismerő okleveleit felsoroljuk sem arra, hogy méltassuk kiállítás-szervezői tevékenységét s a különböző ex libris egyesületekben kifejtett munkásságát. Festészetének, szabadgrafikai alkotásainak, mozaikjainak értékelése nem feladatunk, de meg kell emlékeznünk róluk. A "Salvatierra iskola" ma már fogalom Spanyolországban, az általa 1968-ban alapított "Museo Estudio Salvatierra" pedig Valencia egyik idegenforgalmi nevezetessége.

Salvatierra, mint ex libris művész a realizmus és a szürrealizmus legteljesebb eszközeinek felhasználásával építette ki saját stílusát, amely egyéniségének hű kifejezője s amelyben szecessziós reminiscenciák is találhatóak. Nem finomkodik, sőt sokszor darabos, de éppen ezért erőteljesebben duzzad. Lapjainak néger művészet hatása is kimutatható és ez nemcsak groteszk figuráiban, t

alakábrázolásában jelentkezik, hanem egyfajta primitív miszticizmusban, amely a természettel való szoros kapcsolatára utal. Egyik ex librisén például Ádámot és Évát néger emberpárként örökíti meg. Ugyanúgy elkoptatott témák is (Janus-arcu újév, Európa elrablása, Léta a hattyúval stb.) mintha még sosem örökítette volna meg előtte; képteremtő erejének kivételes mértékét nem annyira a tartalom, mint inkább a forma határozza meg. Sajátos, szinte utánozhatatlan kompozíciós rendje, amely a térkitöltésben szakított, káoszos négyzetformációval és a régi rend sutbadobásával teremt új harmókot. Nyugtalan és nyugtalanító művész, aki belülről nézi a világot és kívül magától. Barbár bölcsességeket tolmácsol korunk nyelvén, egyszerűen és egyszerűen egyszerre és ehhez nagy segítséget nyújt metszőtechnikájának a véső a folt elsőségét váltakozva alkalmazó, ritmikus határozottsága is. Primitív vagy raffiniált? Exotikus, vagy európai? Egyik sem és mindegyik. MŰ-Salvatierra. 1974-ben töltötte be ötvenedik életévét.

Galambos Ferenc

**RIVIERA
DI LEVANTE
EX LIBRIS
SEMSEYANDOR**

[Handwritten signature]

STETTNER Béla fametszet X2, és linómetszete X3 (21. old.)

GYŰJTŐK FÓRUMA

HOGYAN LETTEM EXLIBRIS GYŰJTŐ?

Az exlibris-gyűjtéshez, - több állomáson keresztül -, a grafikai művészi iránti érdeklődésem vezetett. A fekete-fehér művészet esztétikai szemlélet mellett érdekeltek annak technikai vonatkozásai is. A grafikusművészet engedtek bepillantást alkotó eljárásaikba. A negyvenes évek ismertem meg személyesen Varga Nándor Lajos mestert, grafikai művészt Nestorát, aki művészeti tevékenysége mellett egyúttal a szakirodalom művelője is. Ő kezdte el a magyar művészettörténeti irodalomban a grafikai adattár kiadását. A gyűjtés két kötete abban az időben jelent meg is. A következőkben bekapcsolódtam ebbe a munkába, melynek célja további művészek katalógusainak összeállítása és a régebbiek kiadása volt. Így jutottam el adatgyűjtő utamon Kaveczky Zoltánhoz, aki a zsidó otthona valóságos kis oázis volt művészetkedvelő barátai számára. Az ismeretség őszinte barátsággá fejlődött. Amikor a KBK megalakult, Kaveczky Zoltán hívott, hogy nézzek ott körül. Nehezen álltam kötélnék.

Őszintén megvallom, a kisgrafikát eleinte a grafikai művészetek igényesebb ágának tartottam. Több Fészek-beli összejövetelnek kellett elmulni, mire rájöttem az ex libris világának különös és más területtel össze nem hasonlítható izére. Grafikai gyűjteményemben már voltak korábban ex librisek, de csak mint kiváló grafikusok munkásságának ilyen vonatkozású melléktermékei. Első cserelapjaim Kaveczky Zoltán rézkarcai, valamint Varga Nándor Lajos és Fery Antal fametszetei voltak.

Oriol M. DIVI és E. GRABOWSKI fametszete X2

Természetesen én is végigcsináltam a kezdő gyűjtők örömeiben és a kiadásokban gazdag utját. Egy-egy szép Zwiers vagy W. Jakubowski-lap érdeklődésének öröme "saláta" küldemények örömeivel váltakozott. Lassankint rájöttem arra, hogy a kisgrafikagyűjtés nemcsak műgyűjtés, hanem emberi kapcsolatok kiépítése is. A krakkói kongresszus alkalmával éreztem ezt különösképp, amikor először kerültem személyes kapcsolatba levelezés útján megismert gyűjtőkkel. Ezek a kapcsolatok nem ismernek nyelvi, ideológiai és politikai határokat, csak a művészi szépség és az emberi értékek törvényeihez igazodnak.

Amikor az exlibris-gyűjtést elkezdtem, ez csatlakozott már meg a "szabad" grafikai gyűjteményemhez. Ez meghatározta a paszpartu-lap méretét is, 42x30 cm-ben, vagyis "A2" formátumban. A lapokat "ablakosan" paszpartuzom, ez egyrészt kiméli az egyes grafikákat, másrésztől egységes képet adni, a különböző papírméreteket egységes szegélyre redukálja, anélkül, hogy körülvágással a lapot meg kellene csonkítani. Helykihasználás tekintetében kedvező, egy lapra 4-6-9 kisgrafika kerülhet, s ezeknek egyszerre történő szemlélése lehetőséget ad az összehasonlításra is. Még egy előnye van ennek a rendszernek: a grafikák ilyen tálalásban máris kiállításra készek. Éljen ezzel a lehetőséggel: számos kis kiállítást rendeztem az elmúlt másfél évtized alatt gyűjteményemből. (Szabó Ervin Könyvtár zuglói fiókja, Dinamó Művelődési Ház, Budapesti Kertészeti Egyetem, Híradástechnikai Vállalat, Jászai Városi Könyvtár, Szombathelyi Szakszervezeti Könyvtár, Dunaujvá

Antal
Fery fametszete X2

lőési Ház, Debreceni Pedagógus Szakszervezet, a szegedi Somogyi-
vtár stb., ahol magyar és külföldi (lengyel, litván, japán) exlibriseket
tam be.)

Ma már nehezen vállalkoznék az időközben szépen felszaporodott
eményem ilyen paszpartuzására (nincs időm megszámlálni); becslésem sze-
b. 12 ezer van paszpartuzva és 2000-3000 ezen kívül, ezek egy része
ndanom sem kell, hogy a gyengébbik rész - borítékban van.

Mint minden műgyűjtő, az exlibrist én is elsősorban műalkotásnak te-
n. De nem feledkezem el arról sem, hogy az ex libris nemcsak műalko-
hanem kulturtörténeti dokumentum is. A kliséit sem zárom ki a gyűjtésből,
egy rézmetszet sem kap feltétlenül kiemelt helyet csak azért, mert
metszet. Nehéz megszabni kisgrafikagyűjtésem határait, talán inkább ki-
ém azokat a területeket, amelyek számomra legkedvesebbek és amiben
eményem teljesebb, mint a többi hazai gyűjtemény. Majdnem teljesen
dom mutatni Varga Nándor Lajos és Kaveczky Zoltán kisgrafikai munkás-
hiányosabban Fery Antalét, Diskay Lenkéét. Arra törekszem, hogy je-

BORDÁS Ferenc és FERY Antal fametszete

leesebb grafikusművészeink jellemző lapokkal legyenek képviselve. Kb. 70 ből álló régi magyar exlibrisgyűjteményem (1900 előtti) számra nem nagy szép darabokkal van képviselve a XVIII. és XIX. század.

A magyar anyag után legbővebb a lengyel gyűjtemény, mintegy db (statisztika készítéséhez sajnos nincs időm). Lengyel gyűjtők a jelentős külföldi lengyel gyűjtemények között emlegetik. A latin országok közül nyol- és Olaszország vezet, egyik-másik művész szép sorozattal szerepel (Gelabert, Leboroni, Zetti stb.)

Az exlibrisekkel való foglalkozás vezetett el a magyar grafikusművészetet ismertető cikkek írásához. Első írásom Kaveczky Zoltánról szóló belga Graphia folyóirat közölte. Egyébként a Galambos-féle bibliográfiai sorolás írásaim nagyrészt felsorolja.

A nemzetközi Exlibris Kongresszusokon 1964 óta veszek részt, csak hamburgit voltam kénytelen kihagyni. Három kongresszusi perióduson kerestem voltam a FISAE vezetőségének tagja.

Szeretek a kisgrafikával, és elsősorban az exlibrisekkel foglalkozni örülök, ha bemutatásukkal másoknak is sikerül esztétikai élvezetet szerezni. Jövő terveimet illetően: folytatni akarom mai és régebbi művészeink munkásságának adatait összegyűjteni és lehetőség szerint publikálni, mert a gyűjteményem nem öncél, hanem kulturumunka: hozzájárulni kulturális értékeink gyarapításához, megismertetéséhez.

Semsey A

DRAHOS István fametszetei X2

AMIG ÉLEK - GYŰJTÖK

gy latin szólásmondás, amely így hangzik: "Dum spiro, spero". Az jelen-
gy amit élek, reménykedek. Ezt én így alakítottam át: "Dum spiro,
o", azaz: Amig élek - gyűjtök.

k emberek, akik születésükkel együtt magukkal hoznak valamit, ami más-
zi őket, megkülönbözteti őket a többi embertől. Ilyen a gyűjtés szenved-
is, melyet magammal hoztam és úgy látszik, hogy ez a szenvedély vé-
ér egész életemen, mert kisgyerekkorom óta mindig gyűjtöttem valamit:
get, képes levelezőlapot, bogarakat, ósványokat, művészeti könyveket
Az egyetem elvégzése után, amikor már önálló keresettel rendelkeztem,
ni kezdtem a népművészeti tárgyakat, régi pénzeket és könyveket, olaj-
nyeket és grafikákat.

libris és kisgrafika gyűjtését a debreceni Lehotai nyomdában dolgozó
sömnek köszönhetem. Nála láttam meg az első néhány ex librist és al-
grafikát. 1934-ben kezdtem bejárni a nyomdába, ahol megismerkedtem
Pál nyomdással, akinek egyszerű kis gépe alól egymás után kerültek
ágra a debreceni grafikusok fametszetei és rajzai. Megismerkedtem Réthy

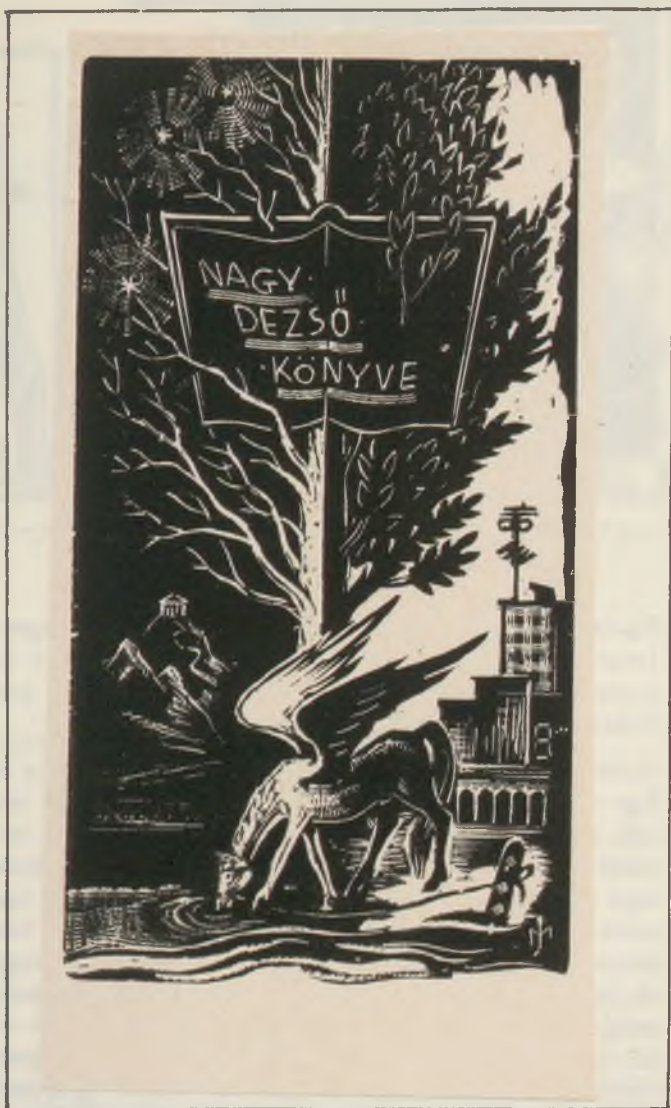

MENYHÁRT József és VÁRKONYI Károly fametszete X2

Istvánnal is, aki már akkor is gyűjtő volt és aki megismertette velem a tematikus kisgrafikagyűjtés szépségeit. Első ex librisemet 1935 tavaszán rajzoltam. Majd ugyanakkor belépve az Ajtósi Dürer Céhbe ex libriseket szítottam magamnak Menyhárt, Mata, dobi Oláh István, Haranghy Jenő, Béli Béla és más művészekkel. A ducokat vagy kliséket elkértem kisgrafikát gyűjtő barátaimtól, ismerőseimtől és az azokról készített nyomatokat is csatoltam.

A debreceni ex libris-gyűjtés és kisgrafikai élet a 30-as évek közepén virágkorát. A művészek nagy örömmel és kedvvel dolgoztak, a gyűjtők pedig egymással versengve gyűjtötték a kisgrafikának minden fajtáját. Az ex libris-kisgrafika gyűjtését tehát intenzíven 1935. tavaszán kezdtem el. Mindig bennem egy kis készség a rajz és festés irányában, és a művészet iránti ragaságomat a gyűjtés szenvedélyében éltem ki.

Az ex libris-gyűjtés számomra a megújuló örömeik és esztétikai élmények gyűjtésének. Minden küldemény idegcsillapító kikapcsolódást jelent számomra. Mindenekelőtt az ex libris és kisgrafika gyűjtése számomra ismeretszerzést, művészettörténeti okulást is jelent, mert gyűjtés közben megismerkedhetek különböző korok jeles grafikusművészeinek alkotásaival és a változatos sokszorosítási technikákról is fogalmat nyerhetek. Tehát a gyűjtés számomra tudásom gyarapítását azaz tanulást is jelent.

HÁRTI József
Fametszete X2

En kisgrafikát beteszek a gyűjteményembe, az amatőrök és dilettánsok "éi" is, mert bár gyakran ezek művészietlen giccsek, mégiscsak könyv-ec, céljuk ezeknek is az, hogy őrkdjenek a könyvek felett. Igaz azon-iz is, hogy ezek sokszor devalválják az ex librist. Az ismeretlen szerző-fikákat külön dobozban gyűjtöm, a tulajdonos neve szerinti betűrendben. Motivumokat nem gyűjtök. Természetesen nekem is vannak kedvenceim. némelyik művész miért a kedvencem, azt nehéz lenne megmagyarázni.

MENYHÁRT J.
famestete X2

Egyes grafikusok munkáinak gyűjtésénél a teljességre való törekvés hiábava lehetetlen. Például Menyhárt József és Várkonyi Károly munkáiból én rendelkezem a legnagyobb gyűjteménnyel, de egyik sem teljes, noha negyven kitarítóan gyűjtöm metszeteiket.

Külön dobozban gyűjtöm a magyar és külön a külföldi művészek grafái. Egy-egy dobozban egy vagy több művész munkáit helyezem és nevüket a doboz sarkára írom. A dobozon belül a tulajdonos neve szerinti betűrendben láthatók az egyes grafikák. A mappákon, albumokon, könyveken kívül még egy 12.000 ex librisből és kisgrafikából áll a gyűjteményem, melynek mint fele magyar. Gyűjtöm az illusztrációkat és könyvben megjelent famesteteket is. Külön gyűjtöm a művészek ceruzával vagy tollal készített vázlatait és külön dobozban tárolom a 20x30 cm-es vagy még nagyobb grafikákat, magyar és külföldi rézmetszeteket és rézkarcokat - melyeknek száma közelebb az ezerhez - két hatalmas albumban őrzöm. Mindenfajta ex libris-irodalom érdekel, a bennük lévő ex librisek miatt gyűjtöm azokat. A gyűjtők adatközlő regiszteres füzetben tartom nyilván és ebbe jegyzem be a csereforgalmat. E tudom meg időnkint, hogy kik a nem válaszoló cseretársak.

Cserélem Andruskó Károly (2), Drahos István (2), Haranghy Jenő (1), Kelemen Kollmann Jenő (5), Menyhárt József (6), Németh Nándor (1), Petry Béla, Selmeczi Károly (1), Szabó László (1), Vágó János (1) és Várkonyi Károly írásait. Gyűjtöm még a képzőművészeti könyveket, néprajzi kiadványokat, vészi reprodukciókat illusztrált katalógusokat és színes művészi levelezőlapokat is.

Tehát van mit gyűjteni még mindig, noha kegyerem javát már megettem. Remélem, hogy már az elmulás szigetének közelében jár életem hajója, s nem soha levonom vitorlám, de amíg élek - gyűjtök!

Nagy D.

Varga

Vargh

VARGA Nándor Lajos fametszetei XI

KBK TAGOK AZ OLVASÓMOZGALOMÉRT

Jászberényi Városi-Járási Könyvtár hazánk felszabadulásának 30. évforduló-
endezett olvasópályázat résztvevőinek jutalmazására olyan grafikai kiál-
szervezett, melynek minden darabját kisorsolták a pályázók között. A
et a kiállító művészek a könyvtár felhívására ajánlották fel a kiállítás
ra. A tárlat - amely végül 74 művészi képgrafikát mutatott be - aligha
tt volna létre a KBK művésztárgjainak önzetlen támogatása nélkül. Meg-
ámogatásukért a könyvtár ezuton is kifejezi köszönetét Bokros László,
dy András, Csiby Mihály, Diskay Lenke, Fery Antal, Kékesi László, Ko-
Márta, Kóhegyi Gyula, Martyn Ferenc, Maurer Dóra, Meskó Anna, Perei
n, Póka György, Ravasz Erzsébet, Reich Károly, Réti Zoltán, Sterbenz
y, Tavasz Noémi, Varga Hajdu István, Varga Nándor Lajos, Varsányi
afikus- és festőművészeknek. Grafikai gyűjteményükből felajánlott képek-
gítette elő a kiállítás sikerét Dr. Kertész Dénes, Réthy István és Dr.
y Andor.

Jászberény új, önálló kiállító helyiségében megrendezett tárlat nagy nép-
égre tett szert, s rendkívüli módon megnövelte az olvasópályázatba be-
plődők számát. Az olvasópályázatban több mint 400 fő vett részt. A ki-
s sikere nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az olvasópályázat értékelése
a jászberényi könyvtár I. helyezést ért el.

A.A.

"Jediko"

Imre Papp

IMETS László és KÓSA Bálint fametszete

H Í R E K

1976. január 26-án a Pécsi csoport a városi Tanács közreműködésével Andrus Károly munkáiból rendezett kiállítást, amelyet Papp Imre városi tanácselnök helyettes nyitott meg.

A Dunántuli Napló 1976. február 8-i számában "Több mint kedvtelés" című kéthasábos cikk jelent meg az exlibris gyűjtéséről Szentesi Flóriánnal, a pécsi csoport titkárával folytatott beszélgetés alapján.

1976. február 21-én a Magyar Mezőgazdasági Múzeum "Szőlő és bor az exlibriseken" kiállítási anyagát mutatták be Szegeden a November 7 Művelődési Központ és a Somogyi Könyvtár rendezésében. A kiállítás alkalmából igen érdekes, szép kiállítású katalógust adtak ki sok illusztrációval. A kiállítást Sebes János a MSZMP Csongrád megyei Bizottságának munkatársa nyitotta meg.

STETTNER Béla
 fekete-fehér linómetszete X3/2

is havi összejuvetelünkön, melyet a Pilvax kávéházban tartottunk, Dr. Sándor László alelnökünket köszöntöttük abból az alkalomból, hogy épp ma, március 3-án töltötte be hetvenedik életévét. Személyében nemcsak a gyűjtőink korelnökét tisztelhetjük, hanem áldozatokra mindig kész vagyunk is, aki minden megmozdulásunkban résztvevett és feladatokat vállalt, sokszor erőn felül is. A K.B.K. tagjai nevében, a szívből jövő jókívánsághozható és maradandó emlékeként Réthy István K.B.K. titkár átnyújtotta az elnöknek Stettner Béla kifejező linómetszetét és mindnyájunk nevében jó egészséget és további jó munkakedvet kívánt.

CSOHÁNY Kálmán rézkarca

Jó eredménnyel, magas művészi nivóju kisgrafikák születésével zárult a celldömölki Kemenesaljai Művelődési Központ által meghirdetett BERZSENYI pályázat. Négy művész kapott díjat. A "Berzsenyi Dániel költészete" tematikájú pályázat díjait CSOHÁNY Kálmán ill. PÜSPÖKY István, "A táj híres embere" c. díjat PEREI Zoltán, a különdíjat BANGA Ferenc kapta. A kiállítás 1975. május 7.-én nyílik Celledömölkön a Művelődési Központban.

1975. november 25-én a tatabányai Szinyei kör rendezésében Dr. Nyireő István ny. egyetemi könyvtárigazgató tartott előadást az exlibrisről.

Ugyanitt október 13-án Vertel József grafikusművész tartott előadást a Kisgrafika és Bélyegtervezés címen.

1975. december 6-án a Somogyi Néplap "Derűs ex-librisek" címen közölte a kiállítást a szőlő és bor a kisgrafikákon témájú exlibris kiállításról.

1975. december 21-én Szentesen a Városi Tanács VB. Műv. Osztálya, a Városi Könyvtár, valamint a Koszta József Múzeum közös rendezésében Drahas István születésének 80. évfordulója alkalmából emlékkiállítást rendeztek, melyet Székely Zoltán művészettörténész nyitott meg.

NIKOLAI MIKLÓS
KÖNYVE

Székely K.

NZ Károly fametszetei X2

ni Liszt Ferenc Múzeum auláját zsufolásig megtöltötte az a közönség, Sterbenz Károly 75. születésnapjára megrendezett kiállítására gyűlt össze március 14-én.

tisztelői Unnepelték azt a művészt, aki életét városának szeretetében igazi lokálpatriotizmusa majd minden munkájában megmutatkozik, lefestmény, fametszet, rézkarc vagy ceruzarajz.

val a 930-as években kezdett foglalkozni, nem voltak e téren tanítói, maga szorgalmával igyekezett elsajátítani a fametszés és rézkarc technikáját. Nem került idegen hatás alá, megmaradt mai napig egyéninek, aktív művésznek.

5 volt a kiállított kisgrafikáknak hihetetlen gazdagsága, témáinak változása. Bár a múzeum aulája telt volt a kiállított anyaggal, de a művész ez munkásságának csak kis részét teszi ki. Finom ceruzarajzaira különösen emlékeztünk; mint mondotta ma is korán kelő ember és vázlatfüzettel a várost járta, hogy megörökítsen egy-egy jellegzetes soproni épületet és környékének festői tájait.

ak szeretete megmutatkozik majd minden exlibrisén, és alkalmi grafikáiban is: minden vein egy-egy régi épület, városrész, templom vagy emlékmű Sopron auláján szolgálja. Felismerték ezt az idegenforgalmi szervek is és Sterbenz Károlytól készíttetek idegenforgalmi prospektusokat, turista- és virág térképeket, kártyákat.

u művészi munkásságának elismerése volt ez a kiállítás, amellyen Unnepelték és magunk részéről kívánunk a művésznek alkotásokban eredményes és további hosszú éveket.

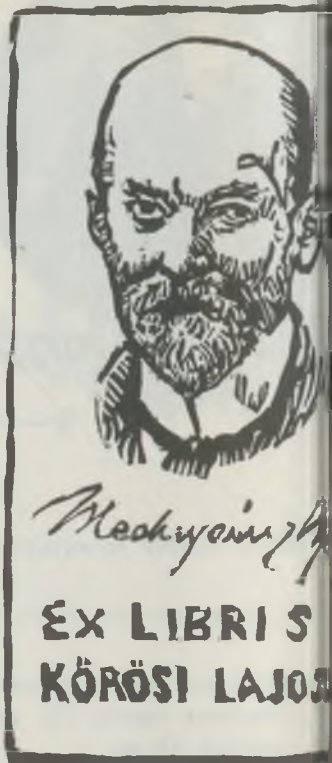
Réthy István

CSONTVÁRY

EX LIBRIS
KÖRÖSI LAJOS

Varga

Mechyovics

EX LIBRIS
KÖRÖSI LAJOS

Varga

VARGA Nándor Lajos fametszetei XI

1976. március 8-án a Pápai Jókai Könyvtár rendezésében Felszabadulásunk 50. évfordulójára készített kisgrafikákat mutattak be, amelyet Réthy István nyit meg. Az izléses meghívót Fery Antal kétszínű szép fametszete díszíti. A kiállítás megrendezése Jelencsik Sándor könyvtárigazgató érdeme.

Dr. Stefan Kotarski varsói gyűjtő, sok magyar gyűjtő régi cseretársa, 1976. december 31-én meghalt. Kedves, magyarbarát embert veszítettünk el szemében.

Megrendítő gyászhirről értesültünk lapzártá után:

Dr. Bély Pál, akit oly szoros szálak fűztek a magyar ex libris és kisgrafika világához, 1976. április 26-án 51 éves korában elhunyt. Működésének megújítására vissza fogunk térni, ezuttal csupán felejthetetlen barátunk elvesztéséről lett érzett gyászunknak adunk kifejezést.

KÖZLEMÉNYEK

el értesítjük a budapesti klubtagokat, hogy 1976 májusától újra a régi, főink által kedvelt FÉSZEK KLUB lesz az otthonunk. Ezáltal lehetővé hogy megfelelő helyiségekben - "pinceszobák"-ban - zavartalanul cserél-
tek, és mi is tudunk tartalmas programot adni, sőt kisebb kamarajellegű
kat is rendezni fiatal művésztagjaink munkáiból. Továbbra is havonta
a hónap első szerdáján várjuk az érdeklődőket.

T 1976 július 17.-én és 18.-án rendezik ottani gyűjtőtársaink a III. Or-
Kisgrafikai Találkozót. A kétnapos program, kirándulás, városnézés stb.
pályázatot is hirdettek, melynek anyagát a Városi Művelődési Központ-
ítják ki. Reméljük a ceglédi találkozókhoz hasonló sikerű lesz a pécsi
emle is.

gyar Kisgrafika 1975' c. mappa, mely 28 eredeti szignált metszetet
k 8 rézkarcot is - tartalmaz, összesen 100 számozott példányban jelent
mappa titkárunknál kapható. Ára 130,- Ft.

ÚJ TAGOK

- Bakonyi Klára főisk.tanáregéd 7623 Pécs, Mártírok u. 42.
ki Jenő tanár 9700 Szombathely, Köztársaság tér 13.
esi Károly újságíró Pécs, III. Építők u. 2/a.
gmann Károlyné 2700 Cegléd, I. Pesti u. 20.
zmadia László főisk.hallgató 7625 Pécs, Nap u. 19.
nokos László könyvtáros 6900 Makó, Kossuth u. 28/a.
vecz József matematikus 7633 Pécs, Ybl Miklós u. 7/1.IV.1.
ő Bonyár Pálné grafikus 7628 Pécs, Baár u. 23.
Gonda György megyei tanácselnök 9700 Szombathely, Jókai u. 34.
mai Sylvia orvosnő 1133 Budapest, Újpesti rkp.vh.8.ép.l.em.
zensteiner Kálmánné bőrdíszműves 7100 Szekszárd, Székely B. u. 41.
Hubert Ferenc 8500 Pápa, Szabadság u. 12.
nlási Antalné ép.gépésztervező 6728 Szeged, Gyümölcs u. 19.
rmedi Kálmán könyvraktár vez. 1143 Budapest, Gizella u. 47.
zló Lászlóné okl.vegyész 1214 Budapest, Orion u. 5. I.15.
zser Mihály asztalos 2700 Cegléd, II. Csörgő u. 31.
lnár Józsefné nyugdíjas 1149 Budapest, Kupavezer u. 5.
gy László János tanár 4025 Debrecen, Külsővásártér 12.
votarszki István szobrász 7621 Pécs, Munkácsi u. 43.
Papp Erzsébet botanikus 1111 Budapest, Kruspér u. 7.
rovics Sándorné tanítónő 2747 Törtel, Besenyő dűlő 51.
nfainé Pados Mária 8500 Pápa, Gyuratz u. 2.
lesi Rózsa könyvtáros 6723 Szeged, Sándor u. 7.
erencsi Helyörténeti Múzeum 3900 Szerencs, Rákóczi Várkastély
rga Ilona főisk.hallgató 6721 Szeged, Lengyel u. 23. I.1.

XVI. NEMZETKÖZI EX LIBRIS KONGRESSZUS, LISSZABON – PROGRAM

1976. AUGUSZTUS 11, SZERDA

- 10 óra FISAE közgyűlés, a társegyesületek delegáltjainak részvételével. Társgyűlés:
- a) A lelépő vezetőség jelentésének jóváhagyása.
  - b) A XVII. kongresszust rendező egyesület és a FISAE vezetőség megválasztása.
  - c) A meghirdetett "Sol Lucet Omnibus" pályázat elbíráló zsűrijének kinevezése.
  - d) Általános határozatok.
- 14 óra 30 a) A kongresszus résztvevőinek fogadása a kongresszus székelyén, a Calouste Gulberkian Alapítványnál (A. de Berne, 45, Lisszabon), személyi iratok kiadása, üdvözlés, bemutatkozás.
- b) Az Ex libris Művészei c. mű III. kötetének, katalógusoknak és mappáknak a kiosztása.
  - c) Koktél, ismerkedés
  - d) A következő kiállítások megnyitása és megtekintése:
Portugál és külföldi ex libris-irodalom.
Régi portugál superexlibrisek.
Portugál heraldikus ex librisek.
XX. századi portugál művészek ex librisei.
Magányűjtemények tematikus ex librisei
Nemzetközi ex libris-kiállítás.

1976. AUGUSZTUS 12. CSÜTÖRTÖK

- 10 óra a) Előadások, diavetítés
b) Első csereülés
c) Pályázati zsűri ülése
- 14 óra 30 a) Calouste Gulberkian muzeum megtekintése vezetéssel.
b) Második csereülés és a kiállítások megtekintése
- 22 óra Látogatás az Estufa Fria-ban, a VII. Edvárd parkban, utána zene hallgatása.

1976. AUGUSZTUS 13. PÉNTEK

- 10 óra A pályázat eredményének kihirdetése és a beérkezett művek kiállításának megnyitója.
- 12 óra Harmadik csereülés
- 14 óra 30 A kongresszus kiértékelése, negyedik csereülés, baráti találkozó az Alapítvány kertjében.

XVI. NEMZETKÖZI
EX LIBRIS
KONGRESSZUS

LISZABON

EX LIBRIS
DR. GOMBOS
LÁSZLÓ

ERY Antal fametszete X2

Egy

1976. AUGUSZTUS 14. SZOMBAT

óra Résztevők és kísérők gyülekezése a kongresszus székhelyén (C. Gulberkian alapítvány) Kirándulás, melynek során a következő helyeket keresik fel: Queluz-i Nemzeti Palota, Cabo de Roca, Európa legnyugatibb pontja, a Guincho-i strand, a Boca do Inferno (Pokol kapuja), Cascais és Extoril, Lisszabon környékén.

óra Ebéd

óra A Belém Torony és a Jerónimos kolostor megtekintése.

óra Visszatérés a szállókba.

den munkautás a kongresszus székhelyén, a Calouste Gulberkian Alapítvány helyiségeiben lesz.

vételi díj 1.300 escudo (kb. 1.000,- Ft) a kongresszusi résztvevők és kísérők részére. Ez az összeg minden, programban megjelölt gálatásra vonatkozik, kivéve a kísérőket, akik a FISAE III. kötetet nem ják meg.

észtvételi díj a rendezőbizottság pénztárosához fizetendő július 11-ig. génio Mealha Costa, Rua Coelho da Roca, 122-r./c. Esqu., Lisboa 3, ugal)

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA GRAFIKAI OSZTÁLYÁNAK
1932-1948 ÉVEKBEN KIADOTT ÉVKÖNYVEINEK LEÍRÓ KATALÓGUSA

Mult számunkban közreadtuk Varga Nándor Lajos tanulmányát a Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának évkönyveiről. Ezuttal ugyancsak a megvalósításában közöljük azok bibliográfiai adatait.

1. Az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának munkái 1932-1933. Szerkesztette Varga N.L. a grafika tanára. Budapest, 1933. Előszó: Varga N.L. Tartalmazza: Andor L., Ábrán Z., Bartha László, Endrey Gy., Élesdy I., Gadányi F., Iván Sz., Koffán K., Kürz J., László Gyula, Metykó Gy., Patay M. munkáit. Címlap, szöveg fametszet 60 példányban készült.
2. Az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának munkái 1933-1934. Szerkesztette Varga N.L., a grafika tanára. Budapest. Tartalmazza: Benkovits Gy., Dienes I., Endrédy Gy., Élesdy I., Kürz J., László Gy., Metykó Gy., Patay M., Schilling J., Sinkó K., Tamássy S., Tombor I., Vidra M., Iván Sz. munkáit. Címlap, szöveg fametszet.
3. Cim, mint a 2., 1934-1935. Előszó: "A vonal", László Gyulától. Tartalmazza: Dienes István 3 fametszetét, Endrédy Gy. 2 linómetszetét, Élesdy I. 4 fametszetét, és 2 rézkarcát, Gadányi Tosa Ferenc 8 fametszetét, Gulácsy (SCH) F: 1 rézkarcát, Iván Szilárd 3 fametszetét, Metykó Gyula 3 linómetszetét, Patay Mihály 13 fametszetét, Pomogáts Béla 3 fametszetét, Schilling János 3 linómetszetét, Sinkó Károly 2 fa és 2 linómetszetét, Varga Mátyás 2 fametszetét, Tahi-Tóth Nándor 2 linómetszetét, Virányi Erőss 2 linómetszetét, Whitney Arthur Harold 5 linó és 7 fametszetét. Készült 60 példányban. Címlap: cimerpajzsban grafikus metsző és nyomtató szerkesztés.
4. Cim, mint a 2-es, 1935-1936. Előszó: "Székely Bertalan grafikája", Emmerich Bélától. Élesdy I., Gerencsér Anna, Kóhalmi Henrik, Metykó Gyula, Nagy Lajos, Nagy Öndön, Pomogáts Béla, Schilling János, Somlai Gyula, Somlai József, Szervánszky Jenő, Tenkács Tibor és Tahi-Tóth Nándor munkái összesen 28 fa- és linómetszetet. Nyomatott 60 példányban. Címlapon emblema, mint a 3-nál.
5. Cim, mint a 2-es, 1937-1938. Előszó: Karay Gyula: "A grafika" Tartalom: Rézmetszet: Pomogáts Béla, rézkarc: Gulyás (SCH) Ferenc, Nagy Öndön, Somlai Gyula, Figlár Géza. Fametszet: Iván Szilárd, Pomogáts Béla, Nagy Lajos, Somlai Gyula, Karay Gyula, Linómetszet: Somlai Gyula, Kürz J., Gyula, Zartler György, Tar (Theisz) István, Nádaskay József, Ósz Dénes, Tenkács Tibor, Albán Ilona. Nyomatott 50 példányban. Címlap - emblema mint a 3-nál.
6. Cim, mint a 2., 1938-1939. Címlapon: női alak, Varga N.L. linómetszet. Belső címlapon: cimerpajzs, mint előbb. Előszó: "A fametszetről", László Gyulától. Tartalom: 12 rézkarc: Hering Julia, Karay Gyula, Markovits Svetislav, Ósz Dénes, Péczely Antal, Péterfi István, Somlai Gyula, Tam

ÁN Szilárd fametszete X2 - 1937

na, Virányi Endre, Zilahy Endre, Iscserekov András művei; 32 fametszet:
kor Ágnes, Figlár Géza, Iscserekov András, Karay Gyula, Kóhalmi Hen-
Kunt Ernő, Kurucz Dezső, Ósz Dénes, Papp Iván, Rosenberg Miklós,
lós Ilona, Tenkács Tibor, Theisz-Tar István, Vida Mária, Zartler György
nkáiból. 17 linómetszet Kóhalmi Henrik, Nagy Ödön, Papp Iván, Tallós
na, Tenkács Tibor, Tibay Erzsébet, Virányi Endre, Zartler György szer-
ktől. Készült 60 példányban.

könyv az O.M.kir. Képzőművészeti Főiskola Grafikai Osztályának kom-
ziciós pályázataiból. Budapest, 1941. VII. (Ósz Dénes fametszete) Belső
lap, mint 2-nél, 1940-1941. Előszó: Varga N.L.

feladat: Szövegkép készítendő Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet
költeményéhez. Fametszet szálducon 9-12 cm körüli méretben.

feladat: Vásári jelenet, színes linómetszet, alányomásos vagy átnyomásos
kban. 18-24 cm körüli méretben (I.: 20 fametszet, II.: 22 linómetszet.
szült 60 példányban)

h, mint a 2-es, 1941-1942. Külső címlap: Évkönyv stb. Budapest, 1942.
(kötet) Előszó: Varga N.L. Tartalmaz 18 fametszetet és 13 linómetsze-
60 példány.

h, mint a 2-en, 1942-1943. Kivül: Évkönyv stb. Budapest, 1943. 9.-
szó: Varga N.L.

Első félévi kompozíciós feladat: két meztelen alakból kép szerkesztendő,
ducon. (6 fametszet)

Második félévi kompozíciós feladat: Kettős arckép lapducon. (6 famet-
t)

Erdős Tibor 5 fametszete. Nyomatott 60 példányban.

h, mint a 2-en, 1945-1948. Kivül: Évkönyv stb., Budapest 1948. 10 (kö-
Előszó: Varga N.L.

Kompozíciós feladat: Levétel a keresztről (16 fametszet)

Fametszetek (39 fametszet)

Linómetszetek (3 linómetszet)

nyomatott 60 példányban.

KOPASZ MÁRTA GRAFIKÁI (Minikönyv)

Titkárunk címére a közelmúltban szokatlan méretű exlibris-kiadvány, egy bőrkötésű minikönyv érkezett. Tábláinak mérete mindössze 4,5x5,5 cm, a tet vastagsága alig éri el az 1 centimétert. Címe: KOPASZ MÁRTA GRAFIKÁI. Az impresszum szerint a Szegedi Nyomda MTESZ Miniatűr Könyvklubjának tagjai készítették társadalmi munkában. Az 540 példányban kiadott mű izlettípusa és tipográfiája és kötetterve Farkas János és Varga József munkáját dicsérettel könyvet szerkesztette és előszóval ellátta: Szelesi Zoltán.

Napjainkban a miniatűr könyvek gyűjtése soha nem tapasztalt méreteket ölt. Nem biztos, hogy annyi olvasója is van e parányi könyvreceknek, mint ahányan vásárolják, gyűjtik ezeket. Valljuk meg, sokak számára fázasztó ilyen apróbetűs szöveg olvasása. A szegedi minikönyv szerencsésen hidalja ezt a nehézséget, a bevezető szöveg mindössze néhány oldalas.

Szelesi Zoltán igen tömören, rokonszenves tárgyilagosan mondja el az olvasónak, mit jelent Kopasz Mártának Szeged és a vidékére mit adott a művésznő mindezért e nagykulturájú városnak. A kötetkezelésében kisgrafikák következnek, igen jól megfelelve a kis méretű műtelményeinek. (Kár, hogy sehol sem árulja el a könyv, hogy a grafikák milyen technikával készültek.*) E művek csupán néhány foltra, a lényegre leegyszerűsített fekete formákból állnak s nem egy közülük súlyos történelmi, művelődéstörténelmi emlék hordozója. Ezért tartozik a könyv legszebb és legigazibb lapjai közé a IV. Béla emlékeztetere készült "Magányos lovas", vagy a "Szegedi Szent György" diadalmas-zászlós figurája. A változatos anyagban szegedi városképek, helybeli gyűjtők exlibrisei, a táj hangulatát tükröző alkalmi grafikák találhatók. Mindezek örömet okoznak a szemnek, mindazok számára, akik ezeket tenyérbesimuló kis könyvet kézbeveszik.

A munka elérte célját. Igazat kell adnunk Szelesi Zoltánnak, aki a bevezetőben megállapítja: "Könyvecskénk, amely válogatást ad a művésznő szigorúbb kötetlenebb kifejezési korszakainak historikus és modern hatású signettjeit ex libriseiből, hiven tükrözi azt az eredeti "szegedi szellemiség"-et, amelyet Kopasz Márta nemzetközileg ismert, sőt elismert művészetének jellemzővé vált."

Dr. Soós Il

*Feltehetően nagyobb méretű metszeteknek a reprodukciói. Kárl (szerk.)

IS ITALIANI E STRANIERI. Milano, 1974.

ntero bevezető tanulmányával. A bibliofil kiállítású, kis formátumu köte-
rős félbőr kötés, tokban) a neves Mondadori könyvkiadó cég adta ki
számára, 3998 példányban. Könyvvárosi forgalomba nem került. A beve-
tanulmány rövid összefoglalást ad az ex libris multjáról és jelenéről, majd
mint 160 ex libris reprodukciója következik, a legrégebbiektől kezdve
nk művészeti törekvéseiig. A hangsúly a régebbi műveken van, jelentős
al szerepel a századforduló könyvjegyművészete is. Magyar művész csak
erepel: Diskay Lenke két ex librisét láthatjuk, melyek Berkesi Sándor és
reier részére készültek. Magyar vonatkozású még Johannes Dernschwam
zadá ex librise, mely a Széchenyi Könyvtár régi magyar ex libris-gyűj-
ében is megvan. A tulajdonos még magyarországi működése előtt készít-
zt a fametszetet. A rövid bibliográfia két magyar műről emlékezik meg:
y L.: Az ex libris Magyarországon és külföldön (1913) a könyvről és a
r Exlibris 1935-36. folyóiratról, melyet tévesen mint Budapesten kiadot-
ez, Debrecen helyett. Meg kell azonban állapítanunk, hogy a magyar
is-művészet valamivel bővebb bemutatást érdemelt volna...

DRUZYCKI: DET MODERNE POLSKE EXLIBRIS. (Det europaeiske ex-
fter 1950, Vol.1. Redakteur: Klaus Rödel) Frederikshavn 1974. 106 ol-
adva 300 példányban.

kötettel az Exlibristen kiadó egy új sorozatot indít el: a modern euró-
ibris 1950 után. Az első kötet szerzője, egyébként ismert lengyel gyűjtő
prisművész, előljáróban ismerteti a lengyel exlibris multját és a lengyel-
gyűjtők tevékenységét. A közelmúlt néhány kimagasló művészenek rövid
ása után betűrendben tárgyalja a mai legelismertebb exlibrisművészeket;
anski, Cz.Borowczyk, A.Bortowski, St.Dawski, Zb.Dolatowski, Stefania
-Flin, J.Druzycki (a szerző), J.Gielniak, A.Golebniak, J.Halicki,
owski, J.Jarnuszkiewicz, Alina Kalczyńska, Zofia Kubacka, A.Młod-
ki, J.Napieracz, H.Plociennik, T.Przykowski, Alina Rogalska-Kacma,
i, A.Sielicki, K.M.Sopocko, E.Stankiewicz, J.Szuszkiewicz, B.J.To-
Z.Wasniewski, St.Wejman, Zofia Wilczek, Krystyna Wojcik, és Krys-
rblewska alkotják ezt a sort. Joggal hiányolhatjuk egyik-másik művész
ását (hogy csak az elhunytak közül E.Grabowskit, vagy a mai fiatalok
V.Luczakot említsük), de egy válogatás minden esetben számol a más
ntokat képviselő bírálattal. A művészek bemutatása életrajzi adataik,
águk, kiállításaik, kiadott műveik felsorolásával nem nagy terjedelmű,
növeli a szöveget a négynyelvű közlés (dán, francia, német, angol).
sztrációs anyag jó képet ad a művészekről: 3-7 ex librist minden mű-
nkásságából közöl, és nagyon sok az eredeti, beragasztott példány.
owski-nak mind az 5 bemutatott műve eredeti többszínű nyomat.) A szép
u, nagy formátumu könyv befejezésül közli a szakirodalom legfontosabb
ek adatait. Értésülésünk szerint a sorozat következő kötete a csehszlovák
snek lesz szentelve, utána pedig esetleg a magyar...

G.TIDOMANE: PETERIS UPITIS. Riga, 1975. A lett nyelven írt 140 oldalas könyv tartalmát - a lett nyelv ismerete hiányában - csak a képek alapján tudjuk közölni. Fényképeket látunk szülőházáról, családjáról, arcképeket és különböző korairól, rajzainak, festményeinek reprodukcióját és fametszeteket, melyek a könyv legnagyobb részét teszik ki. Szabad grafikáinak témája a lusi emberek és a halászok küzdelmes élete, a tenger és az erdők világa. Metszetein megjelenik az új világot építő lett ember is. Természetesen jelenek helyet foglalnak el reprodukált ex librisei is, melyek közül a legrégebb 1958-ban készült. Az egyik fénykép P.Upitist a budapesti exlibris-kongresszuson ábrázolja, Jevgenyij Goljahovszkij elhunyt szovjet grafikusművésszel együtt. Mindkettő viseli a lánchidas kongresszusi jelvényt és ez a fénykép is emléket állít azokra a szép napokra, amikor Budapest felé fordult az egész világ ex libris-kedvelőinek figyelme.

KATALÓGUSOK

MOSTRA DI EXLIBRIS DELLA RACCOLTA DI GIANNI MANTERO. Como, 1975. A katalógus, amely A.Longatti előszavával jelent meg, a comoi Serre Reale Kulturközpontban G.Mantero gyűjteményéből rendezett kiállításához (1975. április) készült. A fogalmi meghatározások, és az egyesületek, kongresszusok részletes ismertetése után a katalógus a következőképpen csoportosítja a tekintélyes anyagot: A) A legrégebbi exlibrisek (12 db), B) Régi exlibrisek, C) XIX.századi és romantikus ex librisek, D) "Liberty" ex librisek, E) Szimbolista művészek ex librisei, F) Cossmann-iskola (Bécs), G) De Carolis iskola (Olaszország), H) 1900-as évek első fele (20 külföldi és 11 olasz művész), I) Kortárs művészek (10 olasz és 86 külföldi művész) Természetesen minket a magyar grafikusművészek szerepeltetése érdekel a legjobban: Bordás Ferentől 8, Diskay Lenkétől 1, Fery Antaltól 6, Kass Jánostól 4 és Stettner Bélától 4 ex libris volt kiállítva. Romániát Feszt László és Deák Ferenc képviselte. A válogatás a rendelkezésre álló hatalmas anyagból arányosnak mondható, természetesen magán viseli a gyűjtő egyéni szempontjait, de így is világos, áttekinthető képet ad az ex libris-művészet multjáról és jelenéről. A katalógust számos kép illusztrálja, a nevek írásánál rengeteg a hiba. (Hozzáánk, magyarokhoz ezuttal irgalmas volt a tipografus - eltekintve az ékezetektől)

JUBILEJNÁ VYSTAVA SOVIETSKYCH KNIZNYCH ZNACIEK 1945-1975. Bratislava, 1975. december - 1946. január.

A felszabadulás 30. évfordulója alkalmával Pozsonyban rendezett szovjet ex libris-kiállítás katalógusának előszavát K.Izakovic, a KSEB titkára írta. A kiállított anyag az alábbiak szerint volt csoportosítva: A) A nagy honvédő háború ex librisei (pár szavas témamagyarozatokkal), 121 db., B) Szibériai művészek ex librisei és ottani gyűjtők részére készült külföldi exlibrisek, 136 db., C) S.G.Ivenszkij részére készült ex librisek szovjet (213) és külföldi (84) művészekről. Utóbbi csoportban Kertes Kollmann Jenő egymaga 25 lappal szerepel. D) R.Kopilov (sz. 1926) ex libriseinek teljes sora, 1963-tól, összesen 200 lap. E) Mihail Panykov (sz. 1921) művei 1965-től 1973-ig (144 mű) 28 illusztrációval diszitett füzetet betűrendes névmutató egészíti ki.

RIS REVUE, 1.k. 1975.3.SZÁM

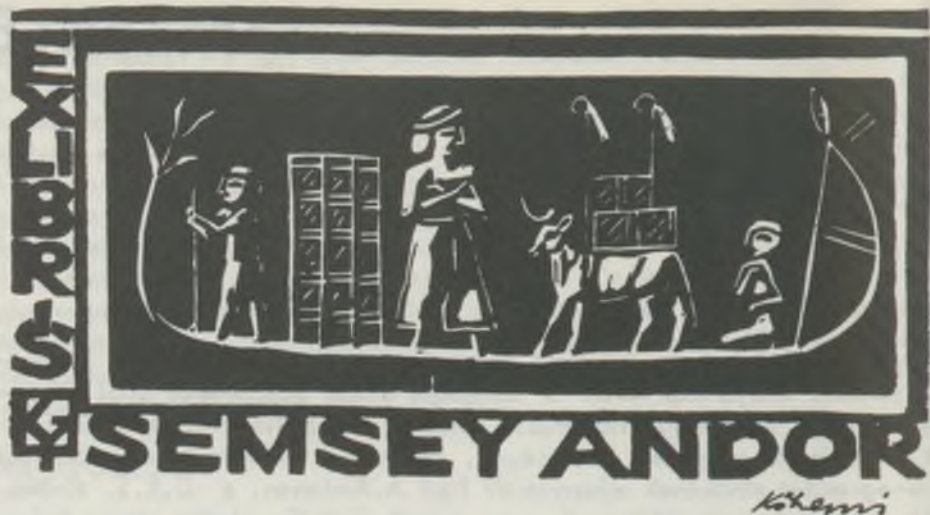
Hivatalos F.I.S.A.E.-folyóirat harmadik számát a malborki VII. bienná-szenteli. Előjáróban közli a katalógus Bogna Jakubowska által irt tartalomszavát és gazdag illusztrációs anyagot a kiállított művekről és a ki-megnyitáson megjelent közönségről. Nekrológ emlékezik meg két régi s-egyesület elnökének elhunytáról: Poul A. Andersen, a D.E.S. elnöke, ngóri kongresszus titkára és az osztrák Ö.E.G. elnöke, Hugo Balzar t kegyelettel fogják mindazok megőrizni, akik személyesen vagy leve-ttján őket megismerték. Rövid cikk köszönti a hatvan éves Herbert Ott grafikusművészt. Két színes, eredetiben közölt és több reprodukcióban tott ex librise jó képet ad művészetéről. Kazimierz Nekanda-Trepka ajzát 9 exlibris-illusztráció kíséri. Nekanda-Trepka 1918-ban született an. Orvosi diplomáját 1950-ben szerezte, de közben művészeti tanulmá-is végzett a Wilno-i Képzőművészeti Főiskolán. Több, mint 100 ex lib-szített, tulnyomó részben linómetszeteket. Kedvelt témái az akt és az et.

LIBRIS FRANCAIS 37.évf. 117.szám: 1975. október.

Nemzetközi Évét méltóbben nem köszönthette volna francia laptársunk, gy legújabb számában közli JACQUES BOIS cikkét a nők exlibriseiről. alkotásokról van ebben az írásban szó, melyeket francia vagy külföldi ek készítettek egy-egy hölgy számára. Mintegy 250 exlibrisről esik szó, et témánként osztályoz a szerző. Így egy-egy csoportban szerepelnek a s vagy jelmondatos lapok, a női divattal foglalkozó vagy a gyümölcsö-rágokat, könyveket, stb. ábrázoló grafikák. Örömmel olvastuk a felső-n Fery Antal, Kékesi László és Vertel József grafikusművészeink nevétl

emberek exlibrisei" című, immár hagyományos rovatukban ez alkalommal sban született dr. Pomian-Pozerski könyvjegyét ismertetik. A tulajdonos, eur Intézet vezető munkatársa, a konyhaművészetről irt könyvei révén zismertté. Fametszetű lapját a lengyel PRZYPOWSKI készítette. - Két t tagtársról is megemlékezik a lap. Az egyik Albert Kolb (1891-1975), város egyetemi könyvtárának igazgatója, a neves gyűjtő, a másik Jean (1898-1975) grafikusművész.

g lapszemléjünkben a Kisgrafika 1975/1.számát is ismertetik.

KÓHEGYI Gyula linómetszete X3/2

A ARTE DO EX-LIBRIS, 70.SZÁM (1975. 4. negyedév)

Ezzel a számmal befejeződött a folyóirat IX. kötete (Itt jegyezzük meg, ha
ennek a folyóiratnak 2-2 évfolyama alkot egy kötete, mely nyolc számból
A kongresszussal kapcsolatban azóta megkaptuk a részletes műsört, ezt a
között ismertetjük. Rövid cikk ír az új brazíliai ex libris utörőjéről,
Wash Rodriguesről. Az amerikai Pall Bohne-t mutatja he Audrey Sperry
Arellanes cikke. Bohne 1935-ben született St.Louis-ban (Missouri), ex libris
szedett szöveggel kombinált klisérajzok. Semsey Andor cikke Kóhegyi Gyula
ismerteti. A cikket 6 rézkarc illetve rézmetszet és 3 linómetszet reprodukció
kíséri, majd közli a művész alkalmi grafikáinak és exlibriseinek felsorolását
technikák megjelölésével. Reméljük, hogy ez a cikk újabb barátokat szerez
Kóhegyi Gyula nemzetközileg is elismert ex librisművészetének. A legújabb
portugál exlibrisekről ír Fausto Moreira Rato (Ez a tanulmány szerepelt a brazil
kongresszus referátumai között is.) Az első portugál exlibris feltehetően 18.
után készült, Francisco de Melo Torres, marques de Sande részére. Meg kell
meg jegyezni, hogy az 1900 év előtti időből 10.000 portugál ex libris ismert
tes. Dr.Francisco de Assis Teixeira kisebb, a régi portugál exlibrisekről szóló
tanulmányainak újraközlését ez a szám zárja. Összesen 55 kis cikk került köz-
lésre 1968 óta. Moreira Rato az ex libris-terminológiának szentel egy oldalt
António Pais Ferreira, Christian Blaesbjerg és Aulo-Gélio Severino Godinho
újabb műveinek felsorolásával zárul a szám.

Fogedgaard a "Jugendstil" ex librisekről ír (Nálunk ennek a kornak a ete "szecesszió" néven ismeretes. Ennek a kornak az előfutárait Angliá-áljuk meg. Két periódusra oszthatjuk a szecessziót: az első a virágos, dik a 20.század elején a geometrikus. A stílus utolsó virágkora Bécsben Magyarországól is megemlékezik a cikk, művésznevek említése nélkül. Itt 16 reprodukció jól illusztrálja a szecesszió korának ex libris-művé- Paul Pfister írása bucsuztatja el a nemrég elhunyt Karl Blossfeldet. Oktat hatvanadik születésnapja alkalmával köszönti egy cikk. A kiváló afikusművész egyike a legtermékenyebb ex libris-művészeknek: 1932 óta int 1000 ex librist készített, nem számítva a variánsokat. Az egyesületi több rövid híradást olvashatunk; a svájci SELC, a svéd SEF, az Exlibris ae, a finn, csehszlovák, holland egyesületi hírek között a K.B.K. és ececi Ajtói Dürer Kör működéséről is értesülünk.

NALIEN. A Pirckheimer-Gesellschaft könyvművészeti és bibliogiliával ozó folyóirata. Ötvenhetedik füzet, 1975. Ez a füzet több ex libris-ozású cikket tartalmaz: Pavlina Hamonová a Mansfeld-nemzettség több könyvkötéséről, super-exlibriséről ír, melyek Plzenben és Prágában ta- k. Gerd Haines és Lothar Lang a jugoszláviai ex libris-kongresszusról nak be, melyen a szerzőkön kívül résztvett Oswin Volkamer grafikusmü-. A cikk kifogásolja, hogy a pályázaton nem valódi könyvjegyeket, ha- afikákat díjaztak, és hogy feledésbe merül a könyvjegy eredeti funkció- ljobljanaí szeminárium régi exlibris kiállítását a szerzők nagyra értéke- illusztrációk között egy régebbi Drahos-lap is szerepel. Magyar vonat- R.Bajkay Éva írása Kondor Béláról, mint könyvillusztrátorról.

SK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 27.évf. - 1975.évi 4.szám.

első cikkét H.FOGEDGAARD írta az NDK-ban élő WILHELM RICHTER sművészről, az erfurti pedagógiai főiskola tanáráról. A művész linóleum- szett lapjain főként humoros állatmotívumokkal találkozunk. - Folytatják bi számok kedvelt sorozatát: "Olvasóink exlibrisei" című rovatukban több eredeti, beragasztott exlibrist publikálnak Jarmak (szovjet), Lebo- lasz) és Naha (német) grafikusművészekről. - A neves cseh gyűjtő, PKA cikkében arról a látogatásról számol be, melyet PREMYSL ROLCIK afikusnál tett. Cikkét 12 fametszet illusztrációja kíséri. A művész elő- ttel metszi fába a növények, virágok, bogarak erősen átírt, nemesen ü formáit. - Új sorozatot indít a folyóirat a már-már elfelejtett, régi ekről. Elsőként H.FOGEDGAARD ismerteti EDWARD PELLENS flamand s (1872-1947) művészetét, mely a századforduló izlésvilágát képviseli. dag lap- és könyvszemléjükben a KISGRAFIKA 1975/2.számát ismertetik, méltatják az 1975. évi Balatoni Kisgrafikai Biennále, a ceglédi II.or- grafikai kiállítás katalógusát és a lisszaboni kongresszusra készült magyar mappát (Magyar Kisgrafika 1975).

EXLIBRIS WERELD 18.évf. 4.szám: 1975. december.

A lapban magyar vonatkozású, említésre méltó közlemény nem jelent meg.

EXLIBRISKUNST UND GEBRAUCHSGRAPHIK JAHRBUCH - 1975.

Az NSZK exlibris-egyesülete nem jelentet meg rendszeresen a többi országéhoz hasonló folyóiratot. Ennek hiányát pótolja az évente kiadásra kerülő, szép kiállítású évkönyv. Mostani évkönyvük 64 oldalas és benne számos, érdeklődésre számot tartó tanulmányt olvashatunk.

ERNST WETTER cikke a svájci exlibrisekről szól. Érdeemes megjegyeznünk, hogy Svájcban a 15.századból 9 db exlibrist tartanak nyilván. A 16.századból 130, a 17.századból pedig 900 db exlibris maradt meg napjainkig. A 18.századból 2.150 darab szerepel A.Wegmann híres publikációjában, míg a 19.századból 3.150 exlibris létéről tudnak a svájci szakemberek. A 20.század exlibriseinek számát 5-6 ezerre becsüli a szerző. - FERDINAND STAEGER német grafikusművész születésének 95. évfordulójáról E.HIERONIMUS emlékezik meg közölve a művész hozzávetőleges oeuvre-listáját is. - Az 1975-ben elhunyt KARL BLOSSFELD-ről, a nagy német exlibris-művészről G.KREYENBERG emlékező sorait olvashatjuk. Ezuttal közlik műveinek jegyzékét is. - W.GEISSEL neves német festőművész 1975-ben töltötte be a nyolcvanadik életévét. Ez alkalommal K.KAUENHOVEN ismerteti a 134 fametszetű lap alkotóját. Az évkönyv tíz fametszetének fényképét és egy eredeti, kétszínben nyomott fametszetét is bemutatja. - Hetvenedik születésnapja alkalmából kap méltatást évkönyvben RUDOLF WARNECKE és HERMANN HUFFERT.

A hatvan esztendő HERBERT OTT-ot H.APPELTSHAUSER köszönti cikkében, melynek gazdag illusztrációs anyaga az évkönyv értékét igen emeli. Számos eredeti, többszínű, szignált lapot ragasztottak be a kiadványba!

A német grafika egykori mesteréről, MAX KÖRNER professzorról (1887-1967) NORBERT H.OTT cikkét olvashatjuk, három eredeti linómetszet kíséretében. ANTONIA CORMEAU monotipia-exlibrisei a technika ujszerűsége miatt érdemelnek figyelmet. A fiatal művésznő enémű alkotásait W.WALLICEK méltatja. Az évkönyv befejező részében két cseh és két magyar grafikusművész munkásságának ismertetésére kerül sor. Örömmel olvashatjuk itt H.LAUT írását KÉPES SI LÁSZLÓ művészetéről. A szerző ismerteti művésznünk pályafutását, kiemelve a kisgrafikák mellett igen jelentős bélyegtervezői munkásságát. Művészi érdemei közül a világos, egyszerű kompozíciót, rézmetsző vonalainak zeneiségét találjuk jellemzőnek. - SZELESI ZOLTÁN német nyelvre fordított cikke KOPASZ MÁRTA szegedi grafikusművésznünket mutatja be. A szerző kiemeli tanulmányában azt a jelentős szerepet, amit a művésznő a nagy grafikai múlttal rendelkező magyar város kulturájában, a jövő nemzedékének nevelésében betöltött. Számos illusztrációval kísért cikk ismerteti Kopasz Márta 1974-ben megjelent exlibris-minikönyvét és függelékben közli a művésznő kiállításainak, elnyert díjainak felsorolását, a róla szóló publikációk jegyzékét. (Két művésztársunk fenti szerepléséhez a Szerkesztőbizottság szívből gratulál!)

xième Exposition Nationale de la Petite Graphique fut inaugurée dans e de Cegléd par le président de la KBK, professeur Lajos Nándor Varga. s l'article du docteur SÁNDOR LÁSZLÓ ILLYÉS (P.1-4.) on y a exposé uvres graphiques créés par 40 artistes. C'était Zoltán Perei qui a gagné rier prix du concours organisé à l'occasion de l'exposition. Le deuxième t adjugé à Mme Lenke Diskay, le troisième a Imre Kovács. Béla Stettner le prix spécial du Centre d'Instruction du comitat Pest. L'organisateur de ition de bonne qualité était l'artiste László Lázár Nagy qui a aussi par- avec une belle série de xylographie.

ARATÓ présente l'artiste hongrois ZOLTÁN PEREI (P.5.-8.), dont les ns furent présentées en 1973 dans la Bibliothèque de Jászberény. Il est ste typiquement moderne qui s'occupe volontiers de l'art graphique du me siècles en gravant de nouveau ses oeuvres graphiques. Sa liste re récemment composée dépasse les 1200 numéros. - En octobre 1975 ut Tchécoslovaque de Budapest a présenté entre ses murs les créations de VENGSBÍR, artiste de Prague. ANDOR SEMSEY fait connaître son activité ue. (P.9-12.) Il est né le 21 avril 1921 à Prague et il y a terminé ses d'artiste en 1950. Ses premiers ex libris furent présentés déjà en 1947, asion de l'exposition mondiale de l'ex libris dans sa ville natale. Ses favoris sont les monuments historiques, les divers vues ravissantes de il grave ses telles créations sur plaque d'acier. Il est membre du Groupe istes Tchécoslovaques, portant le nom du célèbre artiste du 17ème siècle Hollar. Comme artiste du timbre, il est bien connu par ses créations monde entier.

ontinuons la publication de l'essai du docteur REZSÓ SZIJ sur l'artiste s JÁNOS MATA. (P.13-16.) - C'est FERENC GALAMBOS qui écrit sur e espagnol JULIO-CÉSAR SALVATIERRA. (P.17-19.) Il est né en 1924 à ia où il vit aussi à présent. Ses premiers ex libris furent présentés en depuis cette anné il a participé aux plusieurs expositions du groupe uelles. Le "Museo Estudio Salvatierra", fondé par lui dans sa ville natale institut d'importance du tourisme. Ses ex libris possèdent une beauté , ils sont témoignages d'une viguer créatrice originale.

rubrique "Forum des Collectionneurs" c'est ANDOR SEMSEY qui ré- à la question: "Comment devenais-je collectionneur de l'ex libris?" 3.) L'auteur s'intéressait aux arts graphiques depuis sa jeunesse il a onné des graphiques de grand format. Il a participé à la composition

des catalogues d'oeuvres des divers artistes en collaboration avec le Maître N.L.Varga. Son amitié avec le feu Zoltán Kaveczy l'a conduit à la collection systématique de la petite graphique. Depuis la fondation de la KBK il est membre de la Direction. Depuis 1964 il a participé aux Congrès Internationaux de l'Ex Libris et durant trois périodes il était membre de l'administration de la FISAE. Sa collection dépasse les 15.000 pièces. La plupart de ses ex libris est conservée sur passepartout de dimension 42 x 30 cm. Durant les dernières 15 années sa collection était présentée sur plusieurs expositions, organisées dans institutions diverses. D'après son opinion la collection des petites graphiques n'est pas seulement une espèce de la collection des oeuvres d'art, mais elle est en même temps le développement des relations humaines.

"Tandis que je vis, je collectionne" - c'est le titre de l'article de DEZSŐ NAGY (P.25-28.), collectionneur de Debrecen. Son attachement pour l'ex libris se date de l'année 1935. Il était un des premiers membres du Guildesmeister Dürer. Il possède environ 12.000 oeuvres graphiques et il fait le change avec ses 23 propres ex libris. - Après les nouvelles nous publions le programme détaillé du XVIème Congrès Internationale de l'Ex Libris, organisé à Lissabon entre 11 et 14 Août 1976 (P.36-37) Sur les pages 38-39 fut publié le catalogue descriptif des annuaires publiés entre 1932 et 1948 par la Classe de Graphique de l'École Supérieure des Beaux-Arts de Budapest. (L'article de N.L.Varga sur ces publications fut publié dans notre numéro de 1975/3.)

Dans la rubrique KÖNYVESPOLC (Casier de bibliothèque) sont présentés quelques importantes publications (livres et catalogues) sur l'ex libris, parus dans les années dernières. Les revues d'ex libris recensées par Andor Semmelweis et Imre Soós se trouvent sur les pages de 43-46.-

Megjelent 500 példányban 4 (A/5) iv terjedelemben
76429 Datorg Nyomda - Felelős vezető: Harkai József

EI Zoltán 7 Budapest mhegyi ut 64/3 hrsz.	STETTNER Béla 1111 Budapest Budafoki ut 57/b.	TELLINGER István 3533 Miskolc Szentpéteri kapu 52.
SPÖKY István 4 Budapest edcs u. 3.	SZABADOS Árpád 1084 Budapest József u. 3.	TROJAN Marian József 3390 Füzesabony 48-as ut 7.
SZLER Károly 2 Budapest melweis u. 2.	SZABÓ M. László 1136 Budapest Hegedüs Gy. u. 49/51.	VARGA Nándor Lajos 1062 Budapest Népköztársaság utja 84.
CH Károly 5 Budapest hádi u. 31.	SZEKERES Ferenc Szeged Kiskert u. 33.	VARSÁNYI Pál 1148 Budapest Kalapács u. 7/a.
VASZ Erzsébet 0 Dunaujváros rád u. 38.	SZEMETHY Imre 1092 Budapest Bakács tér 7.	VÁCI András 1113 Budapest Bartók Béla ut 78.
VASSY Csaba 7 Budapest tirok utja 50/52.	SZUNYOGHY András 1042 Budapest József A. u. 60.	VÁRKONYI Károly 4024 Debrecen Blaháné u. 4.
ZANITS Tibor 0 Érd örgy u. 100.	SZÜTS Miklós 1136 Budapest Hegedüs Gy. u. 7.	VERTEL József 1024 Budapest Tizedes u. 3.
ZRBENZ Károly 0 Sopron enczi J. u. 50.	TARJÁNI S. Jenő 1171 Budapest Várviz u. 50.	ZALA Tibor 1118 Budapest Kelenhegyi ut 12/14.
	TAVASZY Noémi 1054 Budapest Széchenyi u. 1.	

A listán csak Alap-tagok vagy képző-, iparművészeti
főiskolát végzettek szerepelnek.

Következő számunkban a pártoló tagok listáját kezdjük közölni.

